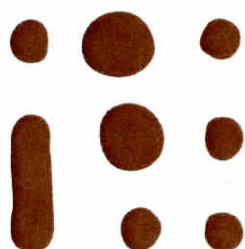

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. (ARÚ Praha)
Letenská 4, 118 00 Praha 1
IČO: 67985912

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV
AV ČR PRAHA

VÝROČNÍ ZPRÁVA

o činnosti a hospodaření za rok 2024

Zpracována:

28. dubna 2025

Zpracovali:

Mgr. Jaroslav Řídký, Ph.D.

Mgr. Kateřina Kleinová

Bc. Marcela Kleinová (ekonomická část)

Ředitel ARÚ Praha:

Mgr. Jan Mařík, Ph.D.

Radou ARÚ projednána dne:

10. června 2025

Předseda Rady ARÚ:

doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc.

Dozorčí radou schválena dne:

25. června 2025

Předsedkyně Dozorčí rady ARÚ:

PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA

OBSAH

I. Orgány a struktura ARÚ Praha	3
I.1. Složení orgánů pracoviště	3
I.2. Změny ve složení orgánů	4
I.3. Informace o činnosti orgánů	4
I.4. Informace o změnách zřizovací listiny	6
I.5. Organizační a personální struktura ARÚ Praha	6
II. Hodnocení hlavní činnosti	10
II.1. Obecné vymezení činnosti ARÚ Praha	10
II.2. Grantové projekty	11
II.3. Hlavní výsledky a výstupy činnosti v r. 2024	15
II.4. Publikační činnost ARÚ Praha	16
II.5. Zvané přednášky ARÚ	17
II.6. Vědecká ocenění	18
II.7. Členství v odborných komisích a redakčních radách	18
II.8. Zpracování a šíření vědeckých informací	21
II.9. Památková péče a záchranné archeologické výzkumy	23
II.10. Pedagogická činnost	28
II.11. Organizace konferencí a účast na nich	31
II.12. Mezinárodní projekty a spolupráce	33
II.13. Popularizační činnost	38
III. Finanční informace	43
IV. Předpokládaný vývoj činnosti ARÚ Praha	43
V. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí	44
VI. Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů	45
VII. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	45
Přílohy	45
1. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky za rok 2024	
2. Účetní závěrka za rok 2024	

I. ORGÁNY A STRUKTURA ARÚ PRAHA

I.1. SLOŽENÍ ORGÁNŮ PRACOVISTĚ

i ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR PRAHA VEDENÍ ARCHEOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR, PRAHA, v. v. i.		
Ředitel Jan Mařík Zástupce ředitele pro vědu Petr Květina Zástupce ředitele pro vnější vztahy Jaroslav Řídký Zástupce ředitele pro hodnocení David Novák Vedoucí Ekonomického oddělení a Správy budov Marcela Kleinová		Rada pracoviště Dozorčí rada Mezinárodní poradní sbor
VEDECKÁ ODDĚLENÍ	SERVISNÍ A PODPŮRNÉ ÚTVARY	OSTATNÍ ODDĚLENÍ
Oddělení archeologie pravěku	Oddělení terénní archeologie	Ekonomické oddělení
Oddělení historické archeologie	Referát archeologické památkové péče	Personální oddělení
Oddělení přírodních věd a archeometrie	Knihovna	Správa budov
Oddělení informačních zdrojů a archeologie krajiny	Publikace ARÚ	PR oddělení
		IT oddělení
		Projektové oddělení
		Depozitáře

Ředitel pracoviště

Ředitelem ARÚ Praha je Mgr. Jan Mařík, Ph.D., který byl pro druhé funkční období jmenován od 1. června 2022 do 31. května 2027.

Rada ARÚ Praha

Rada ARÚ Praha byla zvolena dne 14. 12. 2021, se změnou 21. 12. 2023, a to v následujícím složení:

Interní členové:

doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. (předseda)
Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D. (místopředsedkyně)
doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D.
Mgr. Jan Mařík, Ph.D.
Mgr. David Novák, Ph.D.
Mgr. Václav Vondrovský, Ph.D.

Externí členové:

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.
Mgr. Petr Dresler, Ph.D.
Ing. Lenka Kovačiková, Ph.D.

Tajemnice:

Mgr. Kristina Zannikos

Dozorčí rada ARÚ Praha

Dozorčí rada ARÚ Praha byla jmenována k 1. 5. 2022, a to v následujícím složení:

Členové DR:

PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA (členka AR AV ČR, ÚJČ AV ČR, předsedkyně)

Mgr. Michal Ernée, Ph.D., DSc. (ARÚ Praha, místopředseda)

prof. Ing. Stanislav Pospíšil, Ph.D., FEng. (ÚTAM AV ČR)

PhDr. Jan Prostředník, Ph.D. (Muzeum Českého ráje v Turnově)

PhDr. Pavel Titz, Ph.D. (NM Praha)

Tajemník:

PhDr. Miroslav Dobeš, Ph.D. (ARÚ Praha)

Mezinárodní poradní sbor (MPS)

MPS byl ustanoven 9. 2. 2021 na pětileté funkční období, a to v následujícím složení:

Členové MPS:

Prof. Dr. Claus von Carnap-Bornheim (Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie, předseda)

Prof. Felipe Criado-Boado (Institute of Heritage Sciences – Incipit-CSIC)

Dr. Cynthia Dunning (ICOMOS International Scientific Committee on Archaeological Heritage Management, zástupkyně předsedy)

Dr. Wolfgang Haak (Max Planck Institut Jena, Department of Archaeogenetics)

Prof. Dr. Jerzy Piekalski (University of Wrocław, Archaeology Department)

I.2. ZMĚNY VE SLOŽENÍ ORGÁNŮ

V roce 2024 nedošlo k žádným změnám ve složení orgánů.

I.3. INFORMACE O ČINNOSTI ORGÁNŮ

Ředitel řídil pracoviště osobně nebo prostřednictvím svých zástupců a vedoucích oddělení, sdružených do Kolegia ředitele. Kolegium ředitele se v r. 2024 sešlo dvakrát: 13. 5. a 21. 10. 2024 (68.–69. zasedání). O jednáních orgánů jsou pořizovány oficiální zápisy.

Činnost ředitele se v roce 2024 řídila zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů, zřizovací listinou Archeologického ústavu AV ČR, Praha, v. v. i., a Stanovami AV ČR. Hlavním úkolem bylo zajištění podmínek pro uskutečňování vědeckého výzkumu.

Dále probíhala příprava vnitřních předpisů, rozpočtu a všech dokumentů pro předložení Radě ARÚ a Dozorčí radě ARÚ k projednání a schválení.

Na zasedáních **Kolegia ředitele** byli vedoucí oddělení a vedoucí týmů informováni například o:

- současné ekonomické situaci,
- rekonstrukci laboratoří,
- nově vytvořených pozicích specialisty na registr smluv, PR manažerky,
- volbě předsedy AV ČR,
- aktualizaci evakuačního plánu,
- hodnocení M2017+,

- mezinárodním hodnocení 2020–2024,
- příkazu ředitele o využívání identifikátorů ORCID,
- pravidlech a možnostech radiokarbonového datování v rámci ústavu.

Rada ARÚ Praha zasedala v r. 2024 třikrát: 18. 3., 10. 6. a 13. 12. 2024 (54.–56. zasedání), a to prezenčně v budově ARÚ. Zápisy ze všech jednání jsou uloženy u tajemnice Rady, na sekretariátu ředitele.

Rada ARÚ:

- byla informována o hospodaření a výsledku činnosti ARÚ a jeho financování v roce 2023,
- projednala návrh rozpočtu ARÚ na rok 2024,
- projednala střednědobé výhledy na rok 2025 a 2026,
- projednala 12 návrhů projektů GA ČR, projekty regionální spolupráce AV ČR a jiné projekty podávané zaměstnanci ARÚ,
- projednala memoranda o spolupráci,
- projednala výroční zprávu za rok 2023,
- byla informována o výhledu činnosti ARÚ, hospodaření a jeho financování v roce 2024,
- byla informována o finančním zajištění, výzkumných a provozních aktivitách plánovaných pro rok 2025,
- projednala návrhy projektů v rámci Strategie AV 21,
- byla informována o výsledcích ročního hodnocení výzkumných pracovníků.

Dozorčí rada ARÚ Praha (DR) se v roce 2024 sešla dvakrát: 18. 3. a 17. 6. 2024 (35.–36. zasedání). K relevantním bodům jednání byl vždy přizván ředitel pracoviště.

Během roku byli předsedkyně i členové DR průběžně v kontaktu s tajemníkem DR a ředitelem pracoviště; podle potřeby spolu konzultovali úkony, procedury a materiály spadající do kompetence DR.

Dozorčí rada:

- projednala návrh rozpočtu ARÚ na rok 2024,
- projednala výroční zprávu o činnosti a hospodaření ARÚ za rok 2023, včetně účetní uzávěrky, a seznámila se s výrokem auditora,
- schválila zprávu o své činnosti za rok 2023,
- per rollam udělila předchozí souhlas se třemi dodatky k nájemním smlouvám s Ústavem struktury a mechaniky hornin AV ČR, v. v. i.,
- určila auditora k ověření účetní závěrky ARÚ za rok 2024, a to stávající firmu ACONTIP,
- vzala na vědomí informaci o smlouvách ARÚ v registru smluv za období červen až prosinec 2023 a leden až květen 2024,
- projednala návrh změn svého jednacího řádu a posléze vzala na vědomí jeho znění schválené Akademickou radou AV ČR,
- byla seznámena s dalšími okolnostmi týkajícími se chodu ústavu (informace ředitele o kontrolách provedených v ústavu v letech 2023 a 2024, výpověď nájmu nebytových prostor v Žatci),
- ohodnotila manažerské schopnosti ředitele.

Shromáždění vědeckých pracovníků (SVP) proběhlo 24. 9. 2024 hybridním způsobem. Hlavním bodem jednání bylo hlasování o podpoře kandidátů na předsedu Akademie věd ČR pro funkční období 2025–2029.

Mezinárodní poradní sbor (MPS) se sešel 28. 11. 2024 hybridně – někteří členové se účastnili osobně, někteří online. Během jednání byla představena aktuální činnost ARÚ a jednotlivých pracovních týmů a byla diskutována témata jako financování v roce 2023 a 2024, plánované investice v roce 2024, představení probíhajících vědeckých projektů či výzkumná infrastruktura AIS ČR. Jedním z témat setkání bylo také plánované pětileté hodnocení, na kterém by se měl MPS částečně podílet.

I.4. INFORMACE O ZMĚNÁCH ZŘIZOVACÍ LISTINY

Zřizovací listina ARÚ Praha byla vydána Akademií věd ČR 28. června 2006 s platností od 1. ledna 2007. Od vydání zřizovací listiny se její znění nezměnilo. Zřizovací listina je zveřejněna v Rejstříku veřejných výzkumných institucí na <http://rvvi.msmt.cz/>.

I.5. ORGANIZAČNÍ A PERSONÁLNÍ STRUKTURA ARÚ PRAHA

Organizační struktura

Zástupci ředitele ARÚ Praha jsou:

- doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D., zástupce ředitele pro vědu;
- Mgr. David Novák, Ph.D., zástupce ředitele pro hodnocení;
- Mgr. Jaroslav Řídký, Ph.D., zástupce ředitele pro vnější vztahy.

ARÚ Praha je strukturován do čtyř vědeckých oddělení, tj. celků s funkcí odbornou (koordinace výzkumu), pedagogickou (školení doktorandů, vysokoškolské působení pracovníků), čtyř servisních / podpůrných a sedmi ostatních oddělení. Mezi největší oddělení patří:

Oddělení archeologie pravěku OAP (vč. základny v Kutné Hoře; vedoucí doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D.)

Oddělení archeologie pravěku se jako celek detailně zaměřuje na takovou etapu minulosti, jejíž poznání je zcela závislé na získání a správné interpretaci archeologických pramenů, protože písemné prameny buď vůbec nejsou k dispozici (prehistorie), anebo jen ve velmi omezené míře (protohistorie). Struktura oddělení je nastavena tak, že s výjimkou paleolitu a mezolitu je pro každou základní chronologickou etapu prehistorie (neolit, eneolit, doba bronzová atd.) k dispozici minimálně jeden specialista.

Součástí oddělení archeologie pravěku je také detašované pracoviště v Kutné Hoře vzešlé z bývalé archeologické terénní expedice na neolitickém sídlišti Bylany, nacházejícím se poblíž. Detašované pracoviště v Kutné Hoře je zodpovědné za provádění archeologické památkové péče v regionu Kutná Hora a Kolín. Kromě standardní činnosti orientované tímto směrem jsou zde testovány nové metodické a metodologické postupy terénního výzkumu.

Oddělení historické archeologie OHA (vč. pracoviště na Pražském hradě, na Vyšehradě a v Mariánských Radčicích; vedoucí Mgr. Jana Maříková-Kubková, Ph.D., od 1. 12. 2024 Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D.)

Hlavní výzkumné úkoly oddělení historické archeologie jsou z časového hlediska soustředěny do období raného a vrcholného středověku a období postmedieválního, tedy historických období s největším dopadem na tvorbu národní i lokální kulturní identity. Stejně jako v ostatních obdobích zkoumaných archeologickými metodami, hlavními prameny jsou pozůstatky sídelních struktur a doklady pohřební a hmotné kultury. Volba aktuálně řešených témat vychází z nálezového fondu ARÚ, který spravuje archeologickou dokumentaci několika významných raně středověkých lokalit od počátku jejich výzkumu. Druhým důležitým faktorem pro volbu témat je propojení výsledků archeologického bádání v rámci širšího středoevropského prostoru.

Oddělení přírodních věd a archeometrie OPA (vč. Laboratoře archeogenetiky a restaurátorských laboratoří; vedoucí Mgr. Alžběta Frank Danielisová, Ph.D.)

Hlavním výzkumným tématem oddělení přírodních věd a archeometrie je vztah člověka k přírodním zdrojům, proces jejich získávání, přetváření a kulturně-ekonomické důsledky, které z těchto procesů vyplývají pro lidskou společnost v různých obdobích, prostředích a ekonomikách (lovecko-sběračských, zemědělských, pasteveckých atd.). V rámci těchto otázek jsou pro nás klíčová období kulturně-ekonomických změn, kdy se mění subsistenční strategie (např. lov a sběr v zemědělství, změny v ekonomických strategiích) nebo se etablovávají nové materiály (např. kamenné suroviny, kovy, sklo). Řešené problémy zahrnují strategie obživy, intra- a interkulturní kontakty, mobilitu artefaktů i živých jedinců a proměny přírodního prostředí. Nedílnou součástí studia jsou technologické postupy, otázky základní i pokročilé produkce a distribuce živin, surovin, artefaktů, ale i idejí a *know-how*.

Oddělení informačních zdrojů a archeologie krajiny OIZAK (vč. Archivu ARÚ a Radiouhlíkové laboratoře; vedoucí Mgr. David Novák, Ph.D.)

Aktivity oddělení informačních zdrojů a archeologie krajiny jsou zaměřeny na témata související s krajinou a jejím využitím jako archeologického pramene. Oddělení se zabývá utvářením a funkcemi krajiny v minulosti, sídelní historií v dlouhém časovém a prostorovém měřítku a rozvojem metod získávání informací o minulé krajině a přírodním prostředí. Aktivita daného oddělení jsou specifické tím, že kromě vědecké práce v užším slova smyslu zahrnují i systematickou archeologickou archivaci a tvorbu základního informačního systému české archeologie v oblasti managementu terénních výzkumů a údajů o jejich výsledcích. Tento systém je jako Archeologický informační systém ČR (AIS ČR) zapsán do Cestovní mapy velkých infrastruktur pro výzkum, experimentální vývoj a inovace MŠMT a v současné době začíná být obecně sdílenou infrastrukturou užívanou většinou odborných institucí v ČR i širokou veřejností.

Oddělení terénní archeologie OTA (vč. základny Závist, vedoucí Mgr. Drahomíra Malyková, Ph.D.)

Oddělení se zabývá terénními archeologickými výzkumy v regionech, které jsou dlouhodobě cílem odborného zájmu ARÚ Praha (zejména Slánsko, Mělnicko, východní okraj Prahy a další). Zaměřuje se především na metodiku terénních výzkumů, přípravnou fázi těchto výzkumů, jejíž součástí je např. i detektorová prospekce a povrchový průzkum, a tvorbu závěrečných nálezových zpráv. Významnou činností oddělení je také zpracovávání „studií archeologických rizik“ pro stavebníky na kterémkoliv území v rámci celé České republiky.

Mezi servisní / podpůrné útvary kromě Oddělení terénní archeologie patří **Referát památkové péče (vedoucí Mgr. Jan Mařík, Ph.D.)** zajišťující agendu spojenou s ohlašování stavebních akcí, **Knihovna** a **Publikace**.

Správu budov, personální a ekonomickou agendu zajišťuje oddělení **Technicko-hospodářské správy THS (vedoucí Bc. Marcela Kleinová)**.

Od roku 2007 v ARÚ působí **tiskový mluvčí** (od 2014 **Mgr. Jaroslav Řídký, Ph.D.**), v roce 2024 vzniklo PR oddělení, vč. pozice **PR manažerky (Mgr. Kateřina Kleinová)**. Mezi ostatní oddělení dále patří IT oddělení, Projektové oddělení a Depozitáře. Podrobnější informace o činnosti oddělení a tiskové zprávy o činnosti ARÚ lze najít na webových stránkách ARÚ Praha (www.arup.cas.cz) a na sociálních sítích.

Profesní skladba

K 31. 12. 2024 zaměstnával ARÚ Praha 163 pracovníků, jejichž celkové kapacity činily 120,74 pracovních úvazků. Z tohoto počtu bylo 58 vědeckých pracovníků v kategorii V1–V6 (V1 – 0, V2 – 9, V3 – 3, V4 – 14, V5 – 23, V6 – 9), 68 vysokoškolských pracovníků mimo stupně vědeckých pracovníků a 37 administrativních pracovníků, techniků a dalších. Mezi vědeckými pracovníky a vysokoškolsky vzdělanými pracovníky ve výzkumu

byli archeologové-přírodovědci (antropologové, archeozoolog, archeobotanici aj.). Vysokoškolsky vzdělaní pracovníci pracují v knihovně, v archivu a bibliografickém úseku, jako specialisté na výpočetní techniku a jsou odborníky na technologii zpracování kovů, skla a restaurátorské práce.

Zařazení do kvalifikačních stupňů

V souladu s Kariérním řádem vysokoškolsky vzdělaných pracovníků AV ČR procházejí vědečtí pracovníci ARÚ pravidelnými atestacemi, které sledují jejich zařazení do kvalifikačních stupňů. V roce 2024 bylo atestováno v prvním kole (25. 3. 2024) celkem pět pracovníků/pracovnic ARÚ a ve druhém kole (21. 10. 2024) celkem pět pracovníků/pracovnic ARÚ. Jednalo se o pracovníky, jejichž pracovní smlouvy byly uzavřeny na dobu určitou s platností do 1., resp. 2. poloviny roku 2024 nebo byli atestováni na vlastní žádost. V prvním kole atestační komise doporučila ve všech případech prodloužit smlouvu. Ve druhém kole komise doporučila ve třech případech zvýšení kvalifikačního stupně a ve dvou případech ponechání stejného kvalifikačního stupně.

K zajištění atestací 25. 3. 2024 byli ředitelem ARÚ Praha jmenováni *ad hoc* členové **atestační komise**, která pracovala v následujícím složení:

- doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D. (předseda komise),
- **interní členové komise:** Mgr. David Novák, Ph.D. (tajemník), Mgr. Jana Maříková-Kubková, Ph.D., Mgr. Michaela Langová, Ph.D.,
- **externí členové komise:** Mgr. Ivana Vostrovská, Ph.D., Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D., doc. Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.

K zajištění atestací 21. 10. 2024 byli ředitelem ARÚ Praha jmenováni *ad hoc* členové **atestační komise**, která pracovala v následujícím složení:

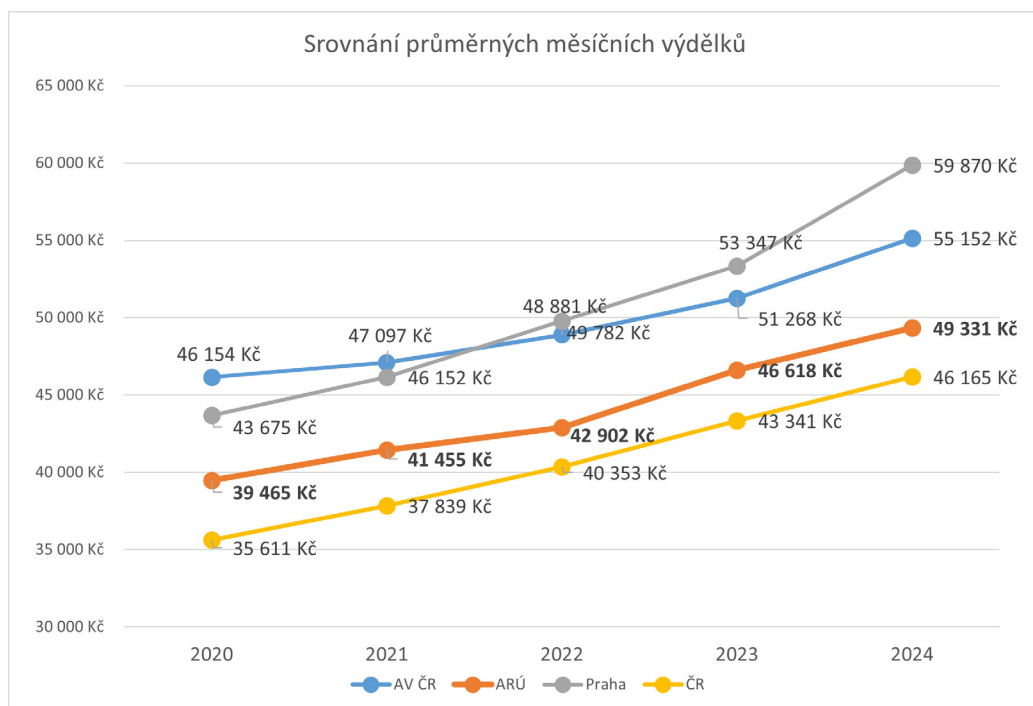
- doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D. (předseda),
- **interní členové komise:** Mgr. David Novák, Ph.D. (tajemník), Mgr. Jaroslav Řídký, Ph.D., Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D.,
- **externí členové komise:** doc. Mgr. Ondřej Chvojka, Ph.D., Mgr. Martin Novák, Ph.D., doc. PhDr. Tomáš Klír, Ph.D.

Ke konci roku 2024 byla skladba vysokoškolských a vědeckých pracovníků podle atestačních stupňů následující:

- vysokoškolští pracovníci (mimo stupně atestovaných pracovníků): 68
- odborný pracovník výzkumu a vývoje (stupeň 1): 0
- doktorand (stupeň 2): 9
- postdoktorand (stupeň 3a): 3
- vědecký asistent (stupeň 3b): 14
- vědecký pracovník (stupeň 4): 23
- vedoucí vědecký pracovník (stupeň 5): 9

Mezi pracovníky ARÚ (vč. emeritních) bylo v r. 2024 následující rozdělení **vědeckých a pedagogických hodností**:

- DrSc. (DSc.), CSc., Ph.D., Dr.: 62
- profesor: 3, docent: 3
- Mgr.: 46, PhDr.: 19, RNDr.: 5, Ing.: 5

Vývoj průměrných měsíčních příjmů všech pracovníků ARÚ (ARÚ, AV ČR podle VZ, ČR, Praha – podle ČSÚ) 2020–2024.

Kategorie	pod 30 let	31-40 let	41-50 let	51-60 let	61-70 let	nad 70 let	Celkem FTE
Doktorand	0,8	3,08	0,48	0,6	0	0	4,96
Postdoktorand	0	2,12	0	0	0	0	2,12
Vědecký asistent	0	5,65	0,94	3,8	0	0	10,39
Vědecký pracovník	0	2,75	4	6,75	4,7	0	18,2
Vedoucí vědecký pracovník	0	0	2	1	5,43	0	8,43
Odborný pracovník VŠ	5,23	19,27	11,19	4,65	3,45	2,09	45,88
Odborný pracovník SŠ, VOŠ	0,35	1,55	4,5	5,75	3,75	0	15,9
THP pracovník	0	4,38	5,76	4,72	0	0	14,86
Celkem	6,38	38,8	28,87	27,27	17,33	2,09	120,74

Věkové složení zaměstnanců ARÚ, přepočtené na velikost úvazků.

II. HODNOCENÍ HLAVNÍ ČINNOSTI

II.1. OBECNÉ VYMEZENÍ ČINNOSTI ARÚ PRAHA

ARÚ Praha se zaměřuje na výzkum minulosti člověka ve vztahu k celé řadě kulturních, biologických a environmentálních proměnných. ARÚ zasahuje do všech oblastí studia archeologických pramenů u nás i v zahraničí, a to od fáze terénního výzkumu přes studium hmotných pozůstatků například v kontextu archeologických kultur až po zobecňující modely minulých společností.

Tato činnost je prováděna v rámci odborných oddělení, složených z jednotlivců a týmů seskupených k řešení konkrétních projektů. Spektrum činností oddělení a týmů ARÚ vychází z dlouhé tradice, kterou si v dané oblasti základního výzkumu nese a současně odráží i aktuální stav daný společenskou poptávkou a logicky také úspěšností projektových žádostí.

Vedle základního výzkumu směřují aktivity odborných oddělení a týmů ARÚ také do oblasti aplikovaného výzkumu. Jedná se zejména o dlouhodobé zajišťování a rozvíjení oborové infrastruktury, činnosti v oblasti péče o archeologické dědictví a závazky ARÚ vyplývající ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. ARÚ rovněž spravuje největší oborovou knihovnu v ČR a zpřístupňuje ji odborníkům, studentům i širší veřejnosti.

Významnou činností ARÚ je také komunikace se širší veřejností na úrovni prezentace výsledků vědecké práce či poskytování informací spojených s ochranou archeologického dědictví.

ARÚ průběžně naplňuje i svou roli garanta odborné úrovně oboru, která vyplývá ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění (srov. kap. II. 8.), a účastní se přípravy dalších legislativních úprav.

ARÚ Praha byl v roce 2013 (30. 1. 2013) začleněn do seznamu znaleckých ústavů podle zákona o znalcích a tlumočnících č. 444/2011 Sb. v oboru školství a kultura v rozsahu znaleckého oprávnění pro oblast archeologie. Jedná se zejména o oblasti archeologického terénního výzkumu, technického, laboratorního, restaurátorského a vědeckého zpracování a interpretace archeologických nálezů; výzkumu archeologické teorie, metod a metodiky; provádění záchranných archeologických výzkumů.

AMČR-PAS

AMČR-PAS (dále jen PAS) je webový portál pro sběr dat ze spolupráce amatérských hledačů s archeology. Portál je jedním z modulů Archeologické mapy ČR (<http://www.archeologickamapa.cz/pas/>), kterou spravují Archeologické ústavy Akademie věd ČR v Praze a Brně. Záměrem PASu je umožnit transparentní evidenci výsledků činnosti amatérů spolupracujících s archeology na výzkumech v terénu.

Pro spolupráci je nezbytné splnit několik podmínek. Každý hledač musí být ochoten spolupracovat s archeology z organizací, které jsou v ČR oprávněny provádět archeologické výzkumy. Pod vedením archeologa se každý zájemce musí seznámit se základy práce s archeologickými nálezy podle profesionálních zásad – zejména jak lokalizovat, popsat a zdokumentovat nález – a provést záznam v AMČR-PAS.

Portál, stejně jako celá Archeologická mapa, je součástí Archeologického informačního systému České republiky (AIS ČR; <https://www.aiscr.cz/>), velké výzkumné infrastruktury, která podporuje digitalizaci archeologie a otevřené sdílení archeologických dat pro vědecké účely i širokou veřejnost. Je tak zapojen do širší nabídky nástrojů naplněných informacemi o minulosti české krajiny, které archeologové v posledních letech rozvíjejí a dávají plně k dispozici.

Cena Jana Rulfa

Cena Jana Rulfa, udělovaná od r. 1999 (ve dvouletých obdobích), je unikátní počin, který podporuje studenty a mladé začínající vědecké pracovníky v archeologii, ale i v příbuzných oborech. Soutěže se účastní autoři z ČR a ze zahraničí, své práce mohou přihlásit sami nebo je může přihlásit jejich domovská instituce. ARÚ Praha tímto způsobem umožňuje mladým začínajícím odborníkům upozornit na své práce, na řešená témata a na nové přístupy k řešení témat. Přihlášené práce jsou hodnoceny ve dvou skupinách: v takzvané hlavní soutěži (publikované práce a doktorské práce) a ve skupině magisterských a bakalářských prací. Díky tomu dostávají studenti na úplném začátku své akademické kariéry první šanci na ocenění. Žádná podobná soutěž pro archeologii a příbuzné obory na území ČR momentálně neexistuje.

Hodnotitelská komise, kterou *ad hoc* svolává ředitel ARÚ Praha, je vždy složena z odborníků s různou specializací, ať už na konkrétní úseky našich dějin, nebo na rozmanitá průřezová témata. Na konci roku 2024 byla vyhlášena výzva na přihlašování do 13. ročníku Ceny Jana Rulfa. Slavnostní vyhlášení výsledků proběhne v červnu 2025.

II.2. GRANTOVÉ PROJEKTY

Vědecký výzkum v ARÚ Praha byl v r. 2024 financován především prostřednictvím institucionální podpory výzkumné organizace (AV ČR) a účelových prostředků věnovaných jednotlivým projektům grantovými agenturami. V r. 2024 bylo v ARÚ řešeno 30 účelově financovaných projektů, podporovaných tuzemskými grantovými agenturami a institucemi: GA ČR (10), Akademií věd AV ČR (12), Ministerstvem kultury (1) či Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (7). Další dvanáct mezinárodních projektů bylo podporováno z evropských či jiných zahraničních zdrojů.

V roce 2024 byl ARÚ a jeho vědečtí pracovníci příjemcem / řešitelem nebo spolupříjemcem / spoluřešitelem těchto projektů (řazeny podle poskytovatele a dále abecedně):

Poskytovatel – Ministerstvo kultury (MK)

Mapa českých hradů: hrady jako kulturní fenomén, předmět výzkumu a památky minulosti / Map of Czech Castles: Castles as Cultural Phenomenon, Subject of Research and Remains of the Past. DH23P030VV040, ZČU, ARÚ Praha spoluřešitel – M. Starcová, 2023–2027.

Poskytovatel – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

Archeologický informační systém České republiky – AIS ČR / Archaeological Information System of the Czech Republic. LM2023031, D. Novák, 2023–2026.

Archeologický informační systém České republiky – obnova a rozšíření hardwarových kapacit / Archaeological Information System of the Czech Republic – upgrade and extension of hardware capacities. CZ.02.01.01/00/23_015/0008167, D. Novák, 2024–2026.

Mobilita v neolitu. Povodí Moravy jako případová studie / Neolithic Mobilities. Morava river basin as a case study. 8X23038, F. Trampota, 2023–2024.

Obnovení dávného partnerství: Kontakty mezi Čechami a Tyrolskem ve starší době bronzové / Re-connecting partners from the past: Contacts between Bohemia and Tyrol in the Early Bronze Age. 8J23AT008, M. Langová, 2023–2024.

Oppidum Závist v 21. století – nové otázky a metody pro výzkum a vzdělávání / Oppidum Závist in the 21st Century – New questions and methods for research and education. LUABA22049, D. Bursák, 2022–2024.

Připraveni na budoucnost: porozumění dlouhodobé odolnosti lidské kultury / Ready for the future: understanding long-term resilience of the human culture (RES-HUM). CZ.02.01.01/00/22_008/0004593, ARÚ Praha spoluřešitel – A. Danielisová, D. Dreslerová, 2024–2028.

Raně středověké elitní stříbrné šperky v Čechách: multidisciplinární a srovnávací studie materiálů, konstrukce, typologie, chronologie a provenience / Early Medieval elite silver jewellery in Bohemia: a multidisciplinary and comparative study on materials, construction, typology, chronology and provenance. 8J24FR019, E. Ottenwelter, 2024–2025.

Poskytovatel – Grantová agentura České Republiky (GA ČR)

Epidemie a hladomor v životě obyvatel středověké Kutné Hory z pohledu bioarcheologie / Epidemics and famine in the life of inhabitants of medieval Kutná Hora: a bioarchaeological perspective. GA21-09637S, H. Brzobohatá, 2021–2024.

Jantarové stezky starší doby železné ve střední Evropě / Amber Roads of the Early Iron Age in Central Europe. 23-07284K, M. Chytráček, 2023–2026.

Jednota přes hranici. Indikátory ekonomických a sociálních vztahů epochy popelnicových polí v česko-bavorském prostoru / Unity across the border. Indicators of economic and social relations of the Urnfield Period in the Bohemian-Bavarian area. 23-06940S, JČU ČB, ARÚ Praha spoluřešitel – L. Jiráň, 2023–2025.

Keramika jako svědek kulturní změny? Starobronzová sídelní aglomerace v Platištích n. Labem ve světle multidisciplinárního výzkumu / Pottery as a Witness to Cultural Change? The Early Bronze Age Settlement Agglomeration in Platiště n. Labem in the Light of Multidisciplinary Research. 23-07619S, M. Langová, 2023–2025.

Metabazit typu Jizerské hory jako transkulturní spojovatel pravěkých komunit střední Evropy / Metabasites of the Jizerské Hory (Jizera Mountain) Type as a Trans-Cultural Link Between Central European Prehistoric Communities. 23-05334S, P. Burgert, 2023–2025.

Požár jako katalyzátor změny urbanistického a sociálního vývoje města. Praha-Hradčany před a po roce 1541 / Fire as a Catalyst for Change in the Urban and Social Development of a Town. Prague Hradčany Before and After 1541. GA24-12124S, G. Blažková, 2024–2026.

Raně středověké centrum – topografie, funkce, proměny: přemyslovská Boleslav a její transformace v sídlo kolegiální kapituly (900–1200) / An Early Medieval Centre – Topography, Functions, Changes: Přemyslid Boleslav and its transformation into the seat of a collegiate chapter (900–1200). 23-07198S P405, I. Boháčová, 2023–2025.

Řiční kulturní krajina Jizery od mezolitu do raného středověku ve světle archeologických pramenů a hydrologických dat / Riverine cultural landscape of the Jizera from the Mesolithic to the Early Middle Ages in the light of archaeological sources and hydrological data. 22-05413S, B. Machová, 2022–2024.

Společenská a technologická změna na Jantarové stezce ve 3. století př. Kr. Multi-izotopová a aDNA analýza laténských pohřebišť na Moravě / Social and technological change along the Amber Road in the third century BC. Multi-isotopic and aDNA analysis of La Tène cemeteries in Moravia. 23-07764S, A. Danielisová, 2023–2025.

Velké kameny na sídlích: Sociální strategie a makrolitické artefakty v neolitu a chalkolitu v Anatolii / Big stones in settlements: Social strategies and macrolithic artefacts during the Neolithic and the Chalcolithic in Anatolia. 22-10930S, J. Řídký, 2022–2024.

Poskytovatel – Akademie věd České republiky (AV ČR)

2024 Muzejní spolky včera a dnes II. Konference k 160. výročí založení Muzejního a vlastivědného spolku „Včela Čáslavská“. 2024 Museum associations yesterday and today II. Conference on the 160th anniversary of the founding of the Museum and Local History Association „Včela Čáslavská“. R300022403, F. Velímský, 2024–2025.

Bio-kulturní interakce Eurasie a Afriky. Akademická prémie / Praemium Academiae. V. Černý, 2023–2027.

Důlní ventilátor z Kutné Hory a jeho oživení / The relicts of man-powered ventilation machine from the mines of Kutna Hora and its restoration. R300022402, J. Unger, 2024–2026.

Hmotná kultura středověkých hradů na Chrudimsku (Lichnice, Rychmburk, Zkamenělý zámek). R300022302, J. Frolík, 2023–2025.

Keltové na severním Plzeňsku, preventivní ochrana archeologického dědictví. R300022301 (HS991020), D. Daněček, 2023–2025.

Projekt Šakadúd: Alternativní formy kulturní adaptace na středoholocenní vysušování severní Afriky / Shaqadud Project: Alternative forms of cultural adaptation to mid-Holocene desiccation of North Africa. Lumina quaeruntur LQ300022002, L. Varadzin, 2020–2024.

Průzkum hradiště Česovské valy / Exploration of the hillfort Česovské valy. R300022401, J. Mařík, 2024–2025.

Radiouhlíkové datování přepisuje (pre-)historii? Vliv radiouhlíkového datování na změny archeologických paradigmat / Radiocarbon dating rewrites (pre-)history? The impact of radiocarbon dating on shifts in archaeological paradigms. L300022401 (PPLZ), P. Tomanová, 2024–2025.

Tvůrci doby bronzové. Akademická prémie / Praemium Academiae. M. Ernée, 2020–2025.

Vzájemný dialog pravěkých komunit na základě distribuce kamenných surovin v česko-polském prostoru 5000–4500 BC / Mutual dialogues of prehistoric communities based on the distribution of stone raw materials in the Czech-Polish area 5000–4500 BC. MP (PAN-24-01), mobilita Polsko, P. Burgert, 2024–2026.

Za hranice: bádání o kontaktech mezi Čechami a západním Maďarskem ve starší době bronzové / Beyond Borders: Investigating Early Bronze Age contacts between Bohemia and Western Hungary. MPP (MTA-24-03), mobilita Maďarsko, D. Hlášek, 2024–2025.

Zahraniční poskytovatelé a další spolupráce

Advancing FronTier Research In the Arts and hUMANities. HORIZON EUROPE – ATRIUM, HORIZON-RIA, ARÚ Praha spoluřešitel – D. Novák, 2024–2027.

Biologická antropologie a archeothanatologie v centrálním Súdánu / Biological Anthropology and Archaeothanatology in central Sudan (ABASC). CNRS, Université Bordeaux, ARÚ Praha spoluřešitel – L. Varadzin, 2020–2024.

Charakterizace pozlacené vrstvy pomocí FIB/FEG SEM / Microcharacterization of fire gilding on gilded copper early medieval jewellery. CNRS, Centre de Microcaractérisation Raimond Castaing, Toulouse, ARÚ Praha spoluřešitel – E. Ottenwelter, 2017–2025.

Europe Through Textiles: Network for an integrated and interdisciplinary Humanities. COST, CA19131, Uniwersytet Warszawski, Warsaw, Poland, ARÚ Praha spoluřešitel – H. Březinová, M. Bravermanová, 2020–2024.

Five thousand years of history of domestic cat in Central Europe. National Science Centre Poland, University of Wrocław, ARÚ Praha spoluřešitel – R. Kyselý, 2020–2024.

International Research Network (IRN). CNRS, A. Danielisová, 2021–2025.

Luxus, Standard and Poverty in town culture in Central Europe. Case of Prague and Wrocław. NCN (Narodowe Centrum Nauki) Polsko, OPUS 18, University of Wrocław, ARÚ Praha spoluřešitel – J. Sawicki, 2020–2024.

Managing Artificial Intelligence in Archaeology (MAIA), COST Action, CA23141, ARÚ Praha spoluřešitel – P. Demján, 2024–2028.

Molecular diversity and evolution of HLA genes in Africa (HLA-AFRICA). SNF, Univerzita Ženeva, ARÚ spoluřešitel – V. Černý, 2020–2024.

Medieval lead glass (8th – 12th centuries) in Europe – origin and spread. King Baudouin Foundation, Jean-Jacques Comhare 2024, IRAMAT, Orléans, Francie; Université Libre de Bruxelles, Belgie; ARÚ Praha spoluřešitel – K. Tomková, 2024–2026.

Podpora dědictví v jižní střední Asii / Support for heritage in South Central Asia, ESR1 – Heritage, archaeology & cultural tourism. FSPI-R, INP Institute in France and the French Embassy in Ouzbekistan, ARÚ Praha spoluřešitel – E. Ottenwelter, 2024.

Sharing Heritage and Archaeological Data Effectively (SHADE). COST Innovators Grant, Archaeology Data Service (UK), ARÚ Praha spoluřešitel – D. Novák, 2023–2024.

V r. 2024 bylo úspěšně ukončeno sedm projektů, v nichž pracovníci ARÚ vystupovali jako hlavní řešitelé. Zároveň bylo v roce 2024 zahájeno 14 nových projektů.

Strategie AV21

V r. 2024 Akademie věd ČR pokračovala v programu Strategie AV21, jehož moto Špičkový výzkum ve veřejném zájmu jej charakterizuje jako snahu o nové efektivní propojování výzkumných témat a výzkumných potenciálů v rámci AV ČR i mimo ni (tedy o propojování s dalšími institucemi zabývajících se špičkovým výzkumem). Strategie se zaměřuje na témata, která jsou chápána jako společensky vysoce aktuální a výsledky jejich výzkumu společensky velmi potřebné.

ARÚ Praha byl v r. 2024 zapojen do následujících výzkumných programů:

- Anatomie evropské společnosti, historie, tradice, kultura, identita (ARÚ je koordinačním pracovištěm; koordinátorka J. Maříková-Kubková)
- Odolná společnost pro 21. století, potenciály krize a efektivní transformace
- Identity ve světě válek a krizí

V r. 2025 bude ARÚ Praha partnerským pracovištěm i v dalším výzkumném programu: Epicentra civilizace – inteligentní domácnosti, technologie a společnost. Více o programu: <https://strategie.avcr.cz/o-strategii>

II.3. HLAVNÍ VÝSLEDKY A VÝSTUPY ČINNOSTI V R. 2024

Informace o publikačních a dalších výstupech pracovníků ARÚ lze nalézt zde: <https://asep-analytika.lib.cas.cz/zvolit-ustav/aru-g/>

Z nejdůležitějších výsledků činnosti ARÚ Praha v r. 2024 lze uvést:

Garba, Roman, Usyk, Vitalii, Ylä-Mella, L., Kameník, J., Stübner, K., Lachner, J., Rugel, G., Veselovský, F., Gerasimenko, N., Herries, A. I. R., Kučera, J., Knudsen, M. F., Jansen, J. D. East-to-west human dispersal into Europe 1.4 million years ago. *Nature*. 2024, 627(8005), 805–810.

Studie představuje nejstarší známé lidské osídlení v Evropě, které se podařilo zdokumentovat nedaleko města Korolevo na západě Ukrajiny. Dosud se za nejdříve obydlené místo považovalo naleziště ve Španělsku. Výstupy, které publikoval časopis *Nature*, také dokládají, že první lidé využili teplých meziledových cyklů a kolonizovali Evropu z východu na západ. Přesné datování vzorků z Koroleva umožnily nedávné pokroky v matematickém modelování v kombinaci s aplikovanou jadernou fyzikou.

Janák, V., Novák, K., Kyselý, René. Late History of Cattle Breeds in Central Europe in Light of Genetic and Archaeogenetic Sources—Overview, Thoughts, and Perspectives. *Animals*. 2024, 14, 645.

Ačkoli Evropa nebyla primárním centrem domestikace skotu, expanze dobytka ze Středního východu a následný vývoj vytvořily komplexní vzorec rozmanitosti plemen skotu. Mnoho izolovaných populací místních historických plemen stále nese informaci o fyzických a genetických vlastnostech starých populací. Historická diverzita skotu je v současnosti na průsečíku dvou předních směrů genetického výzkumu. Za prvé je to archeogenetika, která se snaží získat a interpretovat zachovanou genetickou informaci přímo z archeologických nálezů. Za druhé sbírá genomické informace o předchozím vývoji populací. Příspěvek si klade za cíl zasadit vybrané archeogenetické, genetické a genomické nálezy do obrazu historie skotu ve střední Evropě, jak naznačují archeologické a historické záznamy. Je zdůrazněna důležitost, aktuálnost a účinnost kombinace různých přístupů ke každému archeologickému nálezu, jako je morfologická charakterizace, interpretace historického kontextu a molekulární data.

Hošek, J., Hošková, Kristýna, Mccool, J.-P., Varadzinová, L., Pokorná, Adéla, Juříčková, L., Ambrose, S. H., Varadzin, Ladislav. Fossil spring records from central Sudan reveal paleoenvironmental and settlement dynamics in the Eastern Sahel during the last 30 ka. *Quaternary Science Reviews*. 2024, 344(15 November), 108928.

Průlomová studie rekonstruuje klimatickou historii během posledních 30 000 let ve východním Sahelu a umožňuje zasadit kulturní vývoj v této části Afriky do paleoklimatického rámce. Vychází ze sériových analýz desítek lokalit se sedimenty zaniklých vodních pramenů objevených týmem L. Varadzina v oblasti Šakadúdu, asi 50 km východně od Nilu, dnes extrémně suché oblasti centrálního Súdánu. Podařilo se shromáždit jedinečné informace o lidských aktivitách a vývoji přírody v této oblasti.

Ernée, Michal, Smejtek, L., Kmošek, Jiří, Daněček, David, Fikrle, Marek, Erban Kočergina, J., Cibulka, David, Vlach, Marek. Tursko. Depot starší doby bronzové ze středních Čech. Praha: Archeologický ústav Akademie věd České republiky, Praha, v. v. i., 2024. Památky archeologické – Supplementum, 22.

Depot bronzových předmětů z Turska je jedním z největších a nejzajímavějších hromadných nálezů starší doby bronzové v Evropě vůbec. Byl nalezen v roce 2015 poblíž obce Tursko, nedaleko severním směrem od Prahy. Depot je unikátní svým velmi pestrým složením od suroviny až po šperky či zbraně. Zajímavá jsou zjištění chemických a izotopových analýz použitých surovin, dokládající její původ v různých oblastech – Východní Alpy, Slovensko. Celý depot datujeme do únětické kultury (1950–1800 př. n. l.).

Hasil, Jan, Dvořák, M., Hasil, P., Kyselý, René, Seleši, K., Štoncer, O. Archeologie hlavní skládky odpadu zajateckého tábora Sauersack/Rolava v Krušných horách (SZ Čechy). *Archeologické rozhledy* 2024, 76(1), s. 73–96.

Zajatecký tábor Sauersack/Rolava z období druhé světové války je první archeologicky zkoumanou lokalitou svého druhu v České republice a zejména díky vysoce autentickému stavu zachování je možno jej pokládat za jedno z nejlépe archeologicky poznanych internačních zařízení v Evropě. Přesto i zde nadále dochází k získávání nových poznatků, například na základě informací pocházejících z prostředí nelegálních hledačů s detektory kovů. V roce 2022 se tak podařilo rozpoznat hlavní skládku sídlištního odpadu a vzhledem k hrožení lokality nelegálními výkopy bylo obratem přistoupeno k preemptivnímu archeologickému výzkumu. Výsledkem je dokumentace pozoruhodné struktury sloužící k odstraňování odpadu a získání souboru artefaktů a ekofaktů, které doplňují a rozšiřují naše poznatky o komunitách obývajících zajatecký tábor.

Velké kolaborace:

Librado, P., Tressières, G., Chauvey, L. Kyselý, René et al. Widespread horse-based mobility arose around 2200 bce in Eurasia. *Nature*. 631, 819–825 (2024).

Koně způsobili revoluci v možnostech mobility, časová osa mezi jejich domestikací a jejich rozšířenou integrací jako dopravního prostředku však zůstává sporná. V práci bylo shromážděno 475 starověkých koňských genomů. Bylo zjištěno, že reprodukční kontrola se objevila nejdříve kolem 2700 př. n. l., což je ve shodě s rychlou expanzí koní po Eurasii, která nakonec vyústila v nahrazení téměř všech původních linií. Tato expanze znamenala vzestup mobility založené na koních.

Celkové výsledky dle ASEP jsou za rok 2024 následující:

Abstrakt (A): 54

Monografie (B): 6

Konferenční příspěvek (mezinárodní konf.) (C): 9

Článek v impaktovaném periodiku: 44

Článek v odborném periodiku (J): 76

Kapitola v monografii (M): 12

Článek v novinách (N): 1

Recenze (R): 3

Uspořádání akce (U): 7

II.4. PUBLIKAČNÍ ČINNOST ARÚ PRAHA

ARÚ je největším vydavatelem odborné archeologické literatury v ČR. V r. 2024 zde byly vydány (samostatně nebo ve spolupráci s dalšími nakladatelstvími) následující publikace:

Vydáno – časopisy:

Archeologické rozhledy, recenzovaný časopis (ERIH plus, WoS, Scopus). Číslo 1–4. ISSN 0323-1267.

<https://archeologickerozhledy.cz/>

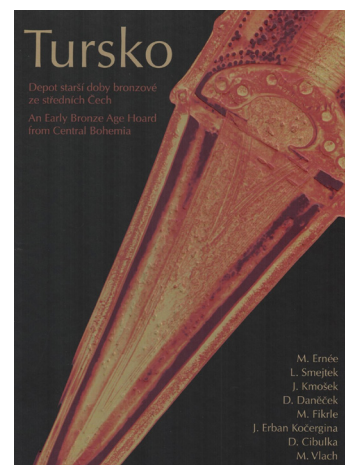
Památky archeologické, recenzovaný časopis (ERIH plus, WoS, Scopus). 1 sv. ročně. ISSN 0031-0506.

<https://www.arup.cas.cz/publikace/pamatky-archeologicke/>

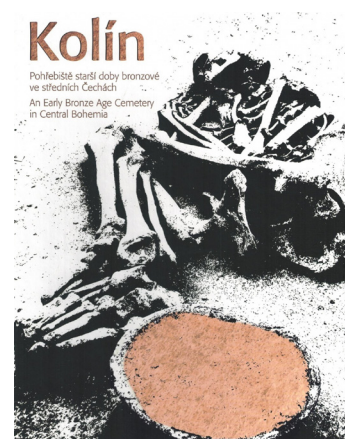
Monografie vydané ARÚ:

Ernée, Michal – Smejtek, L. – Kmošek, J. – Daněček, David – Fikrle, M. – Erban Kočergina, J. – Cibulka, D. – Vlach, M.: Tursko. Depot starší doby bronzové ze středních Čech. [Tursko. An Early Bronze Age hoard from Central Bohemia.] Praha: Archeologický ústav Akademie věd České republiky, Praha, v. v. i., 2024. 478 s. Památky archeologické – Supplementum, 22. ISBN 978-80-7581-053-3

Frolík, Jan – Musil, J.: Hmotná kultura středověkých hradů na Chrudimsku. Část 1, Hrad Rychmburk. [Material culture of medieval castles in the Chrudim Region. Part 1, Rychmburk Castle.] Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i., ve spolupráci s Regionálním muzeem v Chrudimi, 2024. 256 s. Sbírký Regionálního muzea v Chrudimi, 10/II. ISBN 978-80-7581-055-7

Kosová, Michaela – Ernée, Michal – Ackerman, L. – Bíšková, J. – Brzobohatá, Hana – Burgert, Pavel – Danielisová, Alžběta – Doležalová, Kristina – Drtikolová Kaupová, S. – Eigner, J. – Erban Kočergina, J. – Fikrle, Marek – Grossová, S. – Kmošek, J. – Kočár, Petr – Kočárová, R. – Koutová, J. – Kučera, L. – Kyselý, René – Langová, P. – Šreinová, B. – Šumberová, Radka – Vargová, L. – Vymazalová, K. – Zemek, V.: Kolín. Pohřebiště starší doby bronzové ve středních Čechách. [Kolín. An Early Bronze Age Cemetery in Central Bohemia.] Praha: Archeologický ústav Akademie věd České republiky, Praha, v. v. i., 2024. 454 s. Památky archeologické – Supplementum, 23. ISBN 978-80-7581-054-0

II.5. ZVANÉ PŘEDNÁŠKY ARÚ

V roce 2024 byly v knihovně ARÚ a online zorganizovány dva cykly interdisciplinárních přednášek, a to na jaře a na podzim. S jejich pokračováním se počítá i v roce následujícím. V roce 2024 proběhly tyto přednášky:

- **Carlos G. Santiago-Marrero** (Human Ecology and Archaeology – HUMANE, IMF, CSIC, Barcelona, Spain): Beyond the Naked Eye: Microbotanical remains and their contribution to archaeological research (25. 1. 2024)
- **Václav Hrnčíř** (Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology. Department of Linguistic and Cultural Evolution): Počátky alkoholických nápojů a jejich role při vzniku komplexních společností (7. 3. 2024)
- **Bisserka Gaydarska** (Durham University, United Kingdom): The Varna cemetery – recent advances in archaeological science (21. 3. 2024)
- **Viktor Černý** (Archeologický ústav AV ČR, Praha): Nesoulad subsistencí afrického sahelu a pohled populační genetiky (16. 5. 2024)
- **Jessica Keil – Stefan Gridling** (Universität Innsbruck): Bronze Age in Tyrol. Two complementary case studies (23. 5. 2024)
- **Petr Hejhal – Pavel Drnovský** (Katedra archeologie Univerzity Hradec Králové): Archeologie novověkého vojenství (30. 5. 2024)
- **Eszter Melis – Nóra Szabó** (HUN-REN Research Centre for the Humanities, Institute of Archaeology): Social transformations between 2200 and 1400 BC in the Carpathian Basin. Case studies from Western and Central Hungary (10. 10. 2024)
- **Jaroslav Jiřík** (Prácheňské muzeum): V záři zlata a drahokamů: Uhrančivé kouzlo granátových šperků pozdní antiky (17. 10. 2024)
- **Petr Floriánek**: Padělky raně středověkých militarií (14. 11. 2024)

- **Abdul Hameed** (Hazara University Mansehra): Recent Archaeological Discoveries from Pakistan with special reference to the Iron Age Cemeteries from Chitral Valley (21. 11. 2024)
- **Artur Ribeiro** (Christian-Albrechts-Universität zu Kiel): The Sense of an Ending: Understanding Time in Archaeology (28. 11. 2024)
- **Nad'a Profantová – Ludmila Barčáková** (Archeologický ústav AV ČR, Praha): Za tajemstvím tismického zlatníka. Komentovaná projekce nového dokumentu (5. 12. 2024)

II.6. VĚDECKÁ OCENĚNÍ

Pracovníci ARÚ Praha obdrželi v r. 2024 čtyři vědecká ocenění.

Oceněný: Jan Mařík

Cena: Čestná medaile Vojtěcha Náprstka

Oceněná činnost: Popularizace vědy

Ocenění udělil: AV ČR

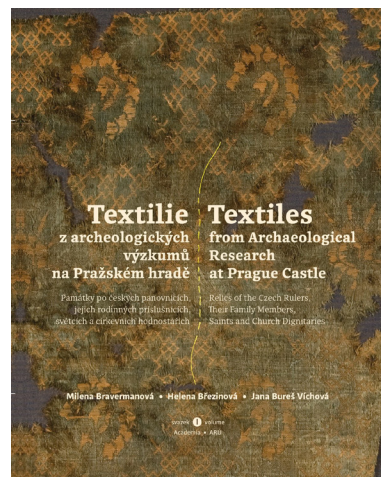

Oceněný: Milena Bravermanová, Helena Březinová a Jana Bureš Víchová

Cena: Cena Nakladatelství Academia

Oceněná činnost: Dvousvazková publikace *Textilie z archeologických výzkumů na Pražském hradě*, vydaná Nakladatelstvím Academia a Archeologickým ústavem AV ČR, Praha, zvítězila jak v kategorii Původní vědecká nebo populárně-naučná práce, tak se stala i knihou roku.

Ocenění udělil: Nakladatelství Academia

Oceněná: Jan Mařík

Cena: Pamětní medaile

Oceněná činnost: Medaile za dlouhodobou spolupráci a rozvoj fakulty

Ocenění udělil: Děkan Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni

Oceněný: Alexander Paták, Eliška Slavičková, Nikola Šimová (studenti) / Kateřina Kleinová (lektorka)

Cena: Cena poroty Studentské vědecké konference (Otevřená věda)

Oceněná činnost: Cena poroty za prezentaci stáže *Popularizace archeologie v praxi* v rámci programu Otevřená věda AV ČR, vedené Kateřinou Kleinovou

Ocenění udělil: AV ČR

II.7. ČLENSTVÍ V ODBORNÝCH KOMISÍCH A REDAKČNÍCH RADÁCH

Mezinárodní výbory a komise:

- Akreditační rada Filozofické fakulty UK, Bratislava (J. Maříková-Kubková),
- Archeologická pracovní skupina východní Bavorsko – západní a jižní Čechy – Horní Rakousko (M. Chytráček, koordinátor za českou stranu),
- Člen komise Archaeometry of Pre- and Protohistoric Inorganic Artifacts, Materials and Technologies při UISPP (J. Hošek),
- Člen Standing Committee AiE (Archaeometallurgy in Europe conferences; J. Hošek),
- Člen panelu SASPRO – Slovak Academy of Sciences Programme (N. Venclová),

- Člen pracovní skupiny „Making choices“ při Evropském archeologickém konsiliu EAC (J. Mařík),
- Člen sboru hodnotitelů projektů European Science Foundation (L. Jiráň),
- Člen Scientific Committee CAA (Computer Applications in Archaeology, A. Frank Danielisová),
- Člen Scientific Committee of the International Research Center for the Ancient Roads (C.I.V.I.A.), San Marino / Rimini (M. Ernée, M. Chytráček),
- Dopisující člen DAAD – Německého archeologického ústavu (M. Ernée, M. Chytráček, L. Jiráň, I. Pavlů, V. Salač, N. Venclová, M. Zápotocký),
- Heritage Prize Committee of the European Association of Archaeologists (J. Mařík),
- Pracovní skupina pro archeologické archivy při EAC (D. Novák),
- Scientific Advisory Committee of the European Association of Archaeologists (P. Květina),
- Scientific Council of the Faculty of Historic and Social Sciences, Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw (M. Gojda),
- Underwater Archaeology Task Team“ International Centre for Underwater Archaeology in Zadar and Croatia Ministry of Culture (B. Machová).

Národní výbory a komise:

- Archeologická evaluační komise při Akademické radě AV ČR (L. Jiráň, J. Mařík, D. Malyková),
- Humboldt klub ČR (M. Zápotocký, M. Ernée, V. Salač),
- Komise pro informační technologie (KIT, Č. Čižecký),
- Komise pro udělování titulu DSc. v oboru „Archeologie“ AV ČR (M. Kuna, M. Ernée, M. Gojda, D. Dreslerová),
- Národní akreditační úřad pro vysoké školství (L. Jiráň),
- Národní komitét antropologických a etnologických věd (V. Černý),
- Odborný panel pro hodnocení výzkumných organizací podle Metodiky 17+ při Radě vlády pro výzkum, vývoj a inovace (L. Jiráň),
- Pražský archeologický fond, nadace pro ochranu kulturního dědictví (I. Boháčová),
- Vědecký výbor konference KEA (R. Kyselý),
- Výbor Společnosti přátel starožitností (J. Hložek).

Redakční a ediční rady zahraničních periodik a publikací:

- Arbeits- und Forschungsberichte zur Sächsischen Bodendenkmalpflege Dresden, vydává Landesamt für Archäologie in Dresden (V. Salač),
- Archaeologia Polona (M. Gojda; G. Blažková),
- Archeologia Polski (N. Venclová),
- Bericht der RGK, Frankfurt, Německo (N. Venclová),
- e-Keltoi (N. Venclová),
- Etudes Celtiques (N. Venclová),
- Europa Postmedievalis (G. Blažková),
- Forma Civitatis: International Journal of Urban and Territorial Morphological Studies, Sapienza Università di Roma (J. Maříková-Kubková),
- In Sclavenia Terra, Ukrajina (J. Hasil),
- Landesamt für Denkmalpflege und Archäologie Sachsen-Anhalt, Halle, Grémium pro posuzování rukopisů (peer-review) vydávaných v časopisech a sbornících (M. Ernée),
- Medieval Archeology 2022–2027 (J. Sawicki),
- Przegląd Archeologiczny, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk (L. Jiráň).

Redakční a ediční rady domácích periodik a publikací:

- Antiqua Cuthna (F. Velímský),
- Archaeologica Pragensia (I. Boháčová),
- Archeologické rozhledy – redakční rada (vedoucí redaktor V. Vondrovský, G. Blažková, M. Ernée, P. Květina),
- Archeologia Technica (J. Hošek),
- Archeologické výzkumy v jižních Čechách (časopis a Supplementa; M. Ernée),
- Archeologie ve středních Čechách (M. Dobeš, K. Tomková),
- Archeologie východních Čech (P. Burgert, J. Frolík),
- Archeologie západních Čech (M. Chytráček),
- Castrum Pragense (J. Maříková-Kubková – vedoucí redaktorka, K. Tomková, J. Frolík),
- Castellologica Bohemica (J. Hložek),
- Ediční rada Národního muzea v Praze (M. Kuna),
- Ediční rada Regionálního muzea v Chrudimi (Chrudimský vlastivědný sborník a monografie, J. Frolík),
- IANSA, Interdisciplinaria Archaeologica, Natural Sciences in Archaeology (A. Frank Danielisová),
- Neperiodické publikace vydávané ARÚ (vedoucí redaktor – F. Laval, D. Dreslerová, N. Venclová, M. Kuna, L. Jiráň, J. Frolík, J. Mařík),
- Památky archeologické – redakční rada (vedoucí redaktor – P. Burgert, M. Dobeš, M. Ernée, P. Kočár),
- Redakční rada Regionálního muzea v Chrudimi (J. Frolík),
- Staletá Praha (G. Blažková),
- Zprávy Včely Čáslavské (F. Velímský),
- Živa (V. Černý).

Oborové rady grantových agentur:

- GA ČR, hodnotící panel Archeologie a starší dějiny 405 (P. Květina),
- GA UK (P. Květina),
- NORFACE Network Board (J. Maříková-Kubková),
- Odborný orgán hodnotitelů Úřadu vlády (J. Maříková-Kubková),
- TA ČR (P. Květina).

Vědecké rady, rady pracovišť a dozorčí rady (kromě ARÚ Praha):

- Center of Accelerators and Nuclear Analytical Methods (CANAM), Ústav jaderné fyziky AV ČR v Řeži (K. Tomková),
- Early Iron Age in Central Europe (M. Chytráček),
- Dozorčí rada Masarykova ústavu a Archivu AV ČR, v. v. i. (L. Jiráň),
- Dozorčí rada Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech, v. v. i., Most (M. Ernée),
- Dozorčí rada Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i. (L. Jiráň),
- Dozorčí rada Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i. (L. Jiráň),
- Komise rektora pro programy na podporu vědy Univerzity Karlovy (L. Jiráň),
- Oborová komise oboru Antropologie doktorského studijního programu FF UK (P. Květina, M. Kuna),
- Oborová rada Antropologie a genetika člověka PřF UK (V. Černý),
- Oborová rada Antropologie PřF UK (V. Černý),
- Oborová rada Archeologie a muzeologie FF MU Brno (V. Salač),
- Oborová rada Pravěká a raně středověká archeologie FF UK Praha (L. Jiráň, M. Kuna, V. Salač, M. Ernée),
- Oborová rada doktorského studia Archeologie ZČU Plzeň (N. Venclová, M. Kuna, M. Gojda, L. Jiráň),
- Oborová rada doktorského studijního programu Historické vědy – obor Klasická archeologie FF UK Praha (N. Venclová, L. Jiráň),

- Oborová rada doktorského studia Archeologie, Slezská univerzita Opava (L. Jiráň, V. Salač),
- Oborová rada doktorského studia Archeologie, JU České Budějovice (L. Jiráň, M. Gojda, M. Kuna),
- Oborová rada doktorského studia Klasické archeologie, Trnavská univerzita (L. Jiráň),
- Oborová rada doktorského studijního programu Historické vědy – obor Klasická archeologie FF UK Praha (L. Jiráň),
- Odborná skupina pro dějiny skla při České archeologické společnosti (K. Tomková),
- Památková rada Národního památkového ústavu, územní odborné pracoviště Pardubice (J. Frolík),
- Rada Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. (L. Jiráň),
- Rada Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. (L. Jiráň),
- Vědecká rada Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni (M. Gojda),
- Vědecká rada Filozofické fakulty MU Brno (M. Gojda),
- Vědecká rada Jihočeské univerzity (L. Jiráň),
- Vědecká rada Fakulty historických a společenských věd Univerzity kardinála Stefana Wyszyńskiego, Warszawa, Polsko (M. Gojda).

II.8. ZPRACOVÁNÍ A ŠÍŘENÍ VĚDECKÝCH INFORMACÍ

Knihovna ARÚ Praha

ARÚ systematicky vytváří a spravuje největší oborovou knihovnu v ČR zaměřenou na archeologii a příbuzné vědy. Knihovna je otevřena všem odborníkům, studentům i širší veřejnosti z ČR i zahraničí. V r. 2024 bylo automatizovaně registrovaných uživatelů 352 (666 v roce 2019, ve staré evidenci), 182 požadavků meziknihovní výpůjční služby – MVS (239 v r. 2023), 170 požadavků bylo vyřízeno kladně, 96 tištěných dokumentů bylo zapůjčeno jiným knihovnám, 6 tištěných dokumentů bylo zapůjčeno z jiných knihoven, 40 kopií bylo poskytnuto jiným knihovnám, 25 kopií z jiných knihoven pro naše uživatele, 3 požadavky mezinárodní meziknihovní výpůjční služby, 0 kopií v rámci mezinárodní meziknihovní repro-slужby. Prezenční výpůjčky se od r. 2016 nesledují.

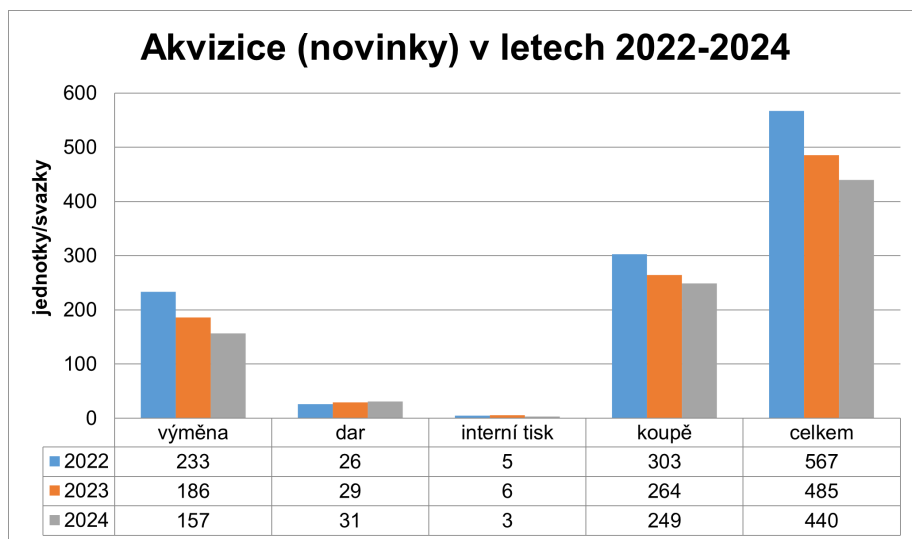
Meziknihovní služby byly nadále poskytovány i pražským knihovnám (běžně vyloučeným z meziknihovní výpůjční služby). Vzhledem k vývoji situace se předpokládá, že i v roce 2025 se bude pokračovat v poskytování těchto služeb ve stávajícím rozsahu (tedy včetně pražských knihoven). V následujících letech budou pravděpodobně pražské knihovny vyloučeny ze služeb MVS (s výjimkou knihoven pracovišť AV ČR).

V současnosti obsahuje fond knihovny ARÚ 59 081 monografií (58 045 v r. 2023) a 7 928 časopisů (7 828 v r. 2023); přírůstek monografií za rok 2024 činil 1 044 jednotek (1 048 v r. 2023); pro rok 2025 se očekává obdobná výše přírůstků. Úbytek činil 8 jednotek.

Přírůstky knihovny kromě koupě a darů představovaly přírůstky z pozůstalostí. Z uvedeného množství bylo 249 svazků koupeno, ostatní byly získány výměnou, dary nebo z pozůstalostí. Subskripce v roce 2024 tvořilo 17 titulů. Na nákup knih věnoval v roce 2024 ARÚ Praha ze svého rozpočtu cca 500 000 Kč. Výběr publikací byl řízen vedením knihovny a případně knihovní komisí ARÚ Praha. V průběhu roku se zpracovávaly dvě velké pozůstalosti a dary knihovně. Jejich další zpracovávání se přesouvá i do roku 2025.

Akvizice elektronických knih se i v roce 2024 řešila individuálně. Na e-nosičích byly subskribovány některé časopisy jako součást předplatného ve formě „print+online“.

Vzhledem k nedostatku prostoru se na návrh knihovny a doporučení knihovní komise i v roce 2024 část zpracovaného a signovaného fondu postupně přesouvala do depozitáře v Jenštejně. Na pražské pracoviště se v případě zájmu publikace přiváží na vyžádání (do 48 hodin, maximálně do 96 hodin). V roce 2024 rovněž bylo pokračováno v přesunu části duplikátů, darů a pozůstalostí z Letenské do depozitáře, kde byly dále evidovány a zpracovávány; s těmito činnostmi se počítá i pro rok 2025 a roky následující.

Akviziční přehled knihovny ARÚ v letech 2022–2024

V roce 2024 proběhla revize fondu daná knihovním zákonem a platnými předpisy. Konečný stav fondu bude znám pravděpodobně koncem první poloviny roku 2025. Celkově bude revize vyhodnocena v závěru roku 2025.

Na internetu je přístupný katalog knihovny ARÚ Praha:

https://aleph.lib.cas.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=ARU

Informace o knihovně a poskytovaných službách:

<https://www.arup.cas.cz/knihovna/o-knihovne/>

V elektronickém katalogu se průběžně objevují nové přírůstky a zároveň se doplňuje dosud nevidovaná část knihovních fondů.

V roce 2024 pokračovala spolupráce knihovny ARÚ Praha na projektu Obálky knih. Do databáze se přispívá scany obálek nově nakoupených knih a vybranými tituly časopisů včetně jejich obsahů.

Jednání o participaci knihovny ve službě Získej se přesunulo na rok 2025, zejména z důvodu časového nedostatku kvůli probíhající revizi v roce 2024.

Archiv terénní dokumentace ARÚ Praha

Součástí OIZAK je i **Archiv ARÚ**, jehož úkolem je spravovat dokumentaci terénních výzkumů pro území Čech a zpřístupňovat ji veřejnosti formou prezenčního studia i jinak. K úkolům Archivu patří především péče o soubor analogových dokumentů nahromaděných během více než stoleté existence ústavu, zpracování dokumentů z pozůstalostí apod.

AMČR

Jedním z důležitých úkolů OIZAK je správa informačního systému **Archeologická mapa ČR (AMČR)**. Tento systém tvoří (1) oborový agendový systém poskytující informace o plánovaných, probíhajících a ukončených terénních výzkumech a jejich výsledcích, (2) retrospektivní databáze archeologických výzkumů, nálezů a lokalit na území Čech a (3) digitální repozitář archeologické terénní dokumentace, převedené do digitální podoby po povodni v r. 2002. V ostrém provozu byla AMČR spuštěna 1. června 2017.

- <https://digiarchiv.aiscr.cz/>

V r. 2015 došlo k sjednocení informačních systémů obou archeologických ústavů AV ČR, a tím k vytvoření jednotného systému pro území celého státu. AMČR se stala jádrem výzkumné infrastruktury Archeologický informační systém ČR (AIS CR), která byla v r. 2016 zapsána na Cestovní mapu velkých infrastruktur ČR a je podporována ze zdrojů MŠMT. Součástí infrastruktury AIS CR jsou i další aplikace a webové stránky, např. na veřejnost orientovaný Archeologický atlas Čech (v současnosti přebudováván na Archeologický atlas ČR – www.archeologickyatlas.cz).

ARÚ Praha je členem pracovní skupiny pro archeologické archivy při EAC a účastní se pravidelně dalších mezinárodních aktivit.

II.9. PAMÁTKOVÁ PÉČE A ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY

ARÚ Praha se podílí na ochraně archeologického dědictví, a to v oblasti legislativní, informační i praktické (záchranné archeologické výzkumy lokalit ohrožených výstavbou či těžbou).

V oblasti legislativní spolupracoval ARÚ s Ministerstvem kultury ČR při přípravě zákona o památkovém fondu.

Zástupci Archeologického ústavu se pravidelně účastní jednání regionálních archeologických komisí ve Středočeském, Jihočeském, Královéhradeckém, Pardubickém, Karlovarském a Ústeckém kraji a v Praze.

ARÚ spravoval internetový portál registrace terénních archeologických výzkumů (IDAV), který byl v provozu od roku 2009 do 31. 5. 2017. Od 1. 6. 2017 byla zpřístupněna softwarová aplikace Archeologická mapa ČR (AMČR), která slouží ke shromažďování dat o plánovaných terénních zásazích, zprostředkování těchto informací oprávněným organizacím a sběru informací o výsledcích archeologických výzkumů. Informační systém AMČR zahrnuje i retrospektivní databázi archeologických výzkumů, nálezů a lokalit.

Celkem bylo v roce 2024 za ARÚ Praha evidováno **971 akcí**. Anotace vybraných akcí:

Výzkumy v areálu Pražského hradu (detašované pracoviště Pražský hrad; vedoucí J. Maříková-Kubková a G. Blažková)

V roce 2024 realizovalo Oddělení historické archeologie, pracoviště Pražský hrad, několik záchranných archeologických výzkumů a pokračovalo v systematické péči o archeologické areály na Pražském hradě. V areálu Pražského hradu proběhl jeden standardní záchranný archeologický výzkum, a to v přímo u hlavního vstupu na I. nádvoří v Bráně Titánů. V souvislosti s výměnou výsuvných sloupků zabezpečení Pražského hradu byly znovuotevřeny a revidovány starší sondy. Dokumentováno bylo novověké souvrství s nepočetnými nálezy hmotné kultury. V rámci památkové údržby archeologického areálu pod III. nádvořím useverozápadního nároží kaple tzv. sv. Bartoloměje byl realizován výkop pro odvodňovací jímku. Bylo dokumentováno raně středověké souvrství tvořené sedimenty bohatými na organický materiál. Z uloženin byl získán nevelký soubor zvířecích kostí a keramických nálezů, které souvrství datují do závěru 9.–10. století.

Další čtyři záchranné archeologické výzkumy pracoviště realizovalo v bezprostřední blízkosti Pražského hradu na Hradčanech. Nejrozsáhlejší výzkum proběhl v Kanovnické ulici čp. 69/3, v tzv. Domě pážat, v souvislosti s rekonstrukcí objektu pro Muzeum paměti XX. století. Výzkum byl zahájen na konci ledna 2024 a pokračoval do prvního čtvrtletí roku 2025. Zkoumaný objekt nechal postavit Rudolf II. jako rezidenci pro císařská pážata na konci 16. století. Stavební práce vyžadující archeologický výzkum probíhaly jak v interiérech, tak na nádvoří a v zahradě domu. Nejstarší nálezy získané výzkumem pocházejí z období pravěku. Jde o nepříliš početné zlomky keramických nádob z období kultury s lineární keramikou a z mladší až pozdní doby bronzové, které byly nalezeny v sekundárním uložení v mladších objektech a vrstvách. Hojněji jsou zastoupeny pozůstatky osídlení z raného středověku, 9.–12. století, a to zejména v podobě zahloubených sídlištních objektů. Z následující éry vrcholného středověku se dochovaly zahloubené objekty, pochozí úrovně

(šťětování) i relikty zděných konstrukcí. Tyto konstrukce pravděpodobně představují pozůstatky tří gotických měšťanských domů, které stály na místě dnešního Domu pážat až do požáru Hradčan a Malé Strany v roce 1541. Na několika místech byly dokumentovány požárové planýrky, které lze na základě stratigrafických vztahů i doprovodných keramických nálezů ztotožnit se stopami požáru patrně z roku 1541.

V červenci 2024 proběhl záchranný archeologický výzkum na nádvoří paláce Hložků ze Žampachu – Kanovnická čp. 70/IV, dnes rakouská ambasáda. Během rekonstrukce opěrné zdi oddělující nádvoří od zahrady byl odhalen 4,5 m dlouhý dochovaný úsek zdiva, které byl interpretován jako fragment gotické hradby Hradčan.

Dům pážat: raně renesanční nároží šternberské výstavby překrývající zbytek opukové gotické zdi (vpravo). Tmavý terén pod nárožím představuje středověké a starší kulturní souvrství.

Archeologický dohled provázel i rekonstrukci tzv. Trčkových domů – Kanovnická čp. 67/IV, a to v jádru renesančního objektu. Terénní zásahy na nádvoří a podél obvodových stěn odhalily starší úroveň dlažby dvora a několik reliktních opukových zdív.

V poslední čtvrtině roku 2024 proběhl zjišťovací archeologický průzkum v areálu vojenského objektu Kasáren gen. Sochora – Loretánská čp. 181/IV. Hlavním cílem průzkumu byla specifikace rozsahu a charakteru dochování historických terénů. Celkem bylo prozkoumáno devět zjišťovacích sond malého rozsahu, které se nacházely na dolním nádvoří, v uličce mezi hlavní budovou a garáží a východně od garáže v uličce vymezené sousedním objektem. I přes velmi omezený rozsah sond se podařilo získat důležité informace jak o vývoji osídlení, tak o stavu zachování historických terénů. Nejstarší nálezová situace zachytila zahluubený objekt sídlištního charakteru, jehož výplň obsahovala nálezy keramiky datované do 10. až 11. století. Stejně tak raně středověkého stáří je i tzv. pyrotechnologické zařízení – zahluubený objekt vyplněný propálenou vrstvou hlíny a popelovou vrstvou. Do raně středověkého, případně na počátek vrcholně středověkého období je možné datovat nároží konstrukce vybudované z lomových opukových kamenů spojených jílem. Do období vrcholného středověku patrně patří schodiště vedoucí do zaniklého sklepa. Vrcholně středověkého, případně raně novověkého stáří je několik odhalených zděných konstrukcí. S úpravou a stavebními aktivitami rozsáhlého pozemku provedenými Martinici od 60. let 17. století do počátku 18. století souvisejí poměrně mocné planýrkové vrstvy. Ve většině sond byl dokumentován zahradní horizont, který se v podobě upravené zahrady na historických plánech objevuje od poloviny 18. století.

Záchranné archeologické výzkumy Oddělení terénní archeologie (vedoucí D. Malyková)

Záchranný výzkum Pražského okruhu (D0 - úsek 511, Běchovice - D1)

Časově náročný výzkum v součinnosti s Ředitelstvím silnic a dálnic (ŘSD) vedou pracovníci ARÚ Praha ve spolupráci s Ústavem archeologické památkové péče středních Čech a společností Osina Archo. Na základě geofyzikálního průzkumu, povrchových sběrů a archivních rešerší z okolních lokalit, byla plánovaná plocha výzkumu o délce téměř 13 km pracovní rozdělena do pěti úseků. Během záchranného archeologického výzkumu byly odkryty nálezy od období mladšího neolitu do vrcholného středověku, celkově bylo odhaleno více než devět tisíc archeologických objektů. Kromě četných sídlištních pozůstatků, byly doloženy objekty pohřebního charakteru a různá technologická zařízení z různých období. ARÚ Praha o průběhu a předběžných výsledcích zveřejnil během roku celkem tři tiskové zprávy:

- <https://www.arup.cas.cz/tiskova-zprava-zacala-dostavba-prazskeho-okruhu/>
- <https://www.arup.cas.cz/tiskova-zprava-zachranny-archeologicky-vyzkum-na-obchvatu-prahy/>
- <https://www.arup.cas.cz/tiskova-zprava-pokracovani-zachranneho-archeologickeho-vyzkumu-na-obchvatu-prahy/>

Půdorys jednoho z dlouhých sloupových domů, foceno pomocí dronu. Foto Osina Archeo.

Jeden z komorových hrobů s nálezy keramických nádob, bronzových doplňků koňských postrojů a s fragmenty špatně identifikovatelných železných předmětů z doby halštatské.

Záchranný výzkum Hyberská 1000/8, Praha – Nové Město

V roce 2024 pokračoval výzkum v areálu paláce čp. 1000/8 v ulici Hyberská. Ze zásypu suterénních prostor budovy v Hyberské byl získán mimo jiné bohatý keramický inventář z průběhu středověku a novověku či soubor torz raně novověkých skleněných nádob. Dále byl odkryt středověký sklep.

Probíhal zde také plošný odkryv předního dvora pro přípravu retenční nádrže. Byly zde zdokumentovány pozůstatky pyrotechnologických zařízení souvisejících se zpracováním železa, zbytky základových zdí původního domu či štětování dvora. V jeho rohu byla odkryta studna, která byla prozkoumána během podzimní etapy výzkumu.

Výzkum dvora paláce čp. 1000/8 v ul. Hyberská, Praha. Soubor nádob získaných z jímky odkryté v prostoru budov Hyberská 1000/8.

Dálnice D7, úsek Lotouš-Kutrovice (okr. Slaný)

Oddělení terénní archeologie v průběhu dubna pokračovalo v realizaci záchranného výzkumu v trase dálnice D7, v úseku Lotouš-Kutrovice (okr. Slaný), a v prostoru nové pískovny ve Vraňanech (okr. Mělník). Bylo zde prozkoumáno více než deset hrobů především z období kultury se šňůrovou keramikou a z časně laténského období.

Hlavní etapa tohoto výzkumu byla završena na konci srpna. Bylo zachyceno široké spektrum sídlištních i pohřebních objektů od mladšího paleolitu po subrecentní období (např. sídliště lineární kultury s půdorysy dlouhých domů, eneolitický ohrazený sídlištní areál a společný pohřeb tří jedinců ze stejného období, pohřebiště z doby laténské i raného středověku. Záchranný výzkum zde pokračoval také během podzimu v plochách plánovaných dočasných záborů stavby.

Menší předstihové průzkumy a záchranné výzkumy

Oddělení terénní archeologie realizovalo detektorové prospekce v rámci přípravy studie archeologických rizik pro silniční obchvat Mladá Boleslav – Sukorady, kde byly vytipovány dvě potencionální, dosud neznámé archeologické lokality, a v ploše nově vznikající pískovny při okraji Staré Boleslavi, kde bylo nalezeno mimo jiné několik rozptýlených vystřelených nábojnic a střel s ocelovým pláštěm ráže 7,92 x 57 mm Mauser, jež by mohly souviset s válečnými událostmi během jara 1945 v okolí města.

Během února proběhl záchranný výzkum vyvolaný stavbou technické infrastruktury v Obříství v okrese Mělník. Vedle pravěkých sídelních objektů bylo prozkoumáno také žárové pohřebiště patřící kultuře popelnicových polí.

Na přelomu března a dubna byl dokončen záchranný výzkum v rámci obytného souboru v Praze-Pitkovicích. Zachycena byla okrajová část polykulturního sídliště, včetně reliktní ohrazení či regulace potoka na okraji nedaleké nivy. Většina odkrytých objektů spadala do období knovízské kultury.

V průběhu března byla během pokračujících skrývkových pracích v rámci nové otvírky pískovny ve Vraňanech, okr. Mělník, odkryta část polykulturního pravěkého pohřebiště. Kromě kruhového žlabu, náležícího nejspíše k již zaniklé mohyle, byl zachycen kostrový hrob náležící kultuře se šňůrovou keramikou, původně patrně pod další již zaniklou mohylou, s pohřby dvou nejspíše únětických skrčenců. S tímto hrobem KŠK zřejmě souvisely také kosterní ostatky dítěte nalezené o několik desítek metrů dále. Naleziště doplňují (doposud čtyři) žárové hroby, které bylo možné na základě přítomných keramických zlomků zařadit do časně laténského období (LtA).

Při rekonstrukci ulice Letná v Kostelci nad Labem byl, kromě kulturní vrstvy s četnými fragmenty pravěké a středověké keramiky, zachycen pozůstatek žárového hrobu v nádobě. Nádoba vedle vlastní kremace obsahovala bronzový drátěný šperk.

Díky upozornění spolupracovníků muzea v Roztokách u Prahy byl ve spolupráci muzea a ARÚ proveden menší archeologický výzkum ve Slatině (okr. Kladno). Zde byl odkryt bohatě vybavený ženský hrob ze střední doby laténské. Hrob obsahoval bronzový nánožník, švartnový náramek, bimetalický opasek, bronzovou sponu, řetízek, jantarový korálek, keramickou nádobu a část zvířecí kosti. Přítomnost dalších hrobů může indikovat zlomek dalšího nánožníku ve vrstvě ornice o cca 30 m dále.

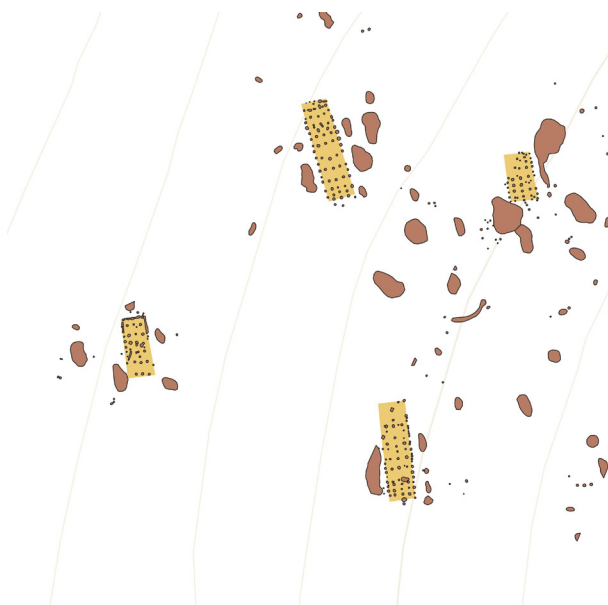
Na podzim se realizovalo několik menších výzkumů na Mělnicku a Staroboleslavsku. Výzkum související se stavbou mateřské školy v Dřínově (okr. Mělník) zachytil časně laténské sídlištní objekty, včetně zemnice s početným náleзовým souborem. Na okraji obce Lešany u Nelahozevsi (okr. Mělník) byla doložena existence pravěkého, nejspíše eneolitického sídliště, známého doposud jen z povrchových sběrů. V centru Staré Boleslavi (okr. Praha-východ) bylo v rámci předstihové fáze v ploše plánovaného kolektoru v zahradě probošství zdokumentováno několik sídlištních objektů z raného a vrcholného středověku.

Výzkumy na Kutnohorsku (detašované pracoviště Kutná Hora; vedoucí R. Šumberová)

Dobřeň u Kutné Hory

V Dobřeni u Kutné Hory bylo pod vedením Filipa Velímského a Daniela Pilaře prozkoumáno dosud neznámé neolitické sídliště. Nejvýraznější byla komponenta kultury s lineární keramikou, které patří půdorysy čtyř dlouhých domů s přilehlými sídlištními jámami. Předběžně je lze datovat do středního stupně kultury s lineární keramikou. Na severu zkoumané plochy pak byly nalezeny artefakty pocházející z období mladšího neolitu, ale jinak lokalita nebyla vůbec narušena mladším osídlením. Záchranný výzkum zde probíhal před stavbou kravína.

<https://www.arup.cas.cz/tiskova-zprava-nova-neoliticka-osada-u-kutne-hory/>

Středověký depot denárů na Kutnohorsku

Depot objevila žena při procházce. Následně kontaktovala odborníky, kteří začali s výzkumem pod vedením Filipa Velímského. Více než 2000 stříbrných mincí bylo původně uloženo v keramické nádobě, z níž se po orbě bohužel dochovalo pouze dno. K uložení depotu došlo zřejmě během první čtvrtiny 12. století, v době vnitropolitické nestability. V zemi tehdy panovaly spory mezi členy přemyslovské dynastie o pražský knížecí stolec.

Bohatou „kolekci“ denárů zpracovávají experti z ARÚ Praha a Českého muzea stříbra v Kutné Hoře. Úkolem zaměstnanců muzea bude provést zápis všech součástí nálezů do sbírky, dále zajistit očištění jednotlivých mincí a případné restaurátorské zásahy, jejich nafocení pro publikační a propagační účely, numizmatické určení, včetně zpracování podrobného katalogu. Kromě toho projdou denáry klasickým i rentgenovým snímkováním a spektrální analýzou, která stanoví jejich konkrétní materiálové složení. Finálním záměrem je výstava depotu v mincovní expozici muzea v Kutné Hoře a zpřístupnění tohoto mimořádného nálezů veřejnosti.

<https://www.arup.cas.cz/tiskova-zprava-vice-nez-2000-denaru-se-skryvalo-na-kutnohorsku/>

Veškeré mince roztroušené na ploše pole byly po nalezení archeology geodeticky zaměřovány.

Z ornice čerstvě vyzvednuté stříbrné mince – denáry českých knížat z přelomu 11. a 12. století.

II.10. PEDAGOGICKÁ ČINNOST

Významný podíl činnosti pracovníků ARÚ tvořilo pedagogické působení na vysokých školách. Ve spolupráci s univerzitními pracovišti má ARÚ akreditace doktorských studijních programů v oborech archeologie a antropologie a genetika člověka na PŘF Univerzity Karlovy v Praze a v oboru archeologie na Západočeské univerzitě v Plzni. Pracovníci ARÚ jsou dále členy oborových rad doktorských studijních programů archeologie na FF Univerzity Karlovy v Praze, FF Západočeské univerzity v Plzni, JU v Českých Budějovicích, Slezské univerzitě v Opavě, Trnavské univerzitě v Trnavě, Universität Regensburg (uvádění jsou pouze pracovníci s hlavním pracovním úvazkem v ARÚ). V ARÚ bylo v r. 2024 zaměstnáno 16 doktorandů v prezenční nebo kombinované formě studia. V r. 2024 vedli pracovníci ARÚ celkem 19 bakalářských, 11 magisterských a 39 doktorských prací.

Celkem odpřednášeli pracovníci ARÚ na vysokých školách 1413 hodin přednášek a cvičení.

Mezi bakalářskými studijními programy a obory byly zejména následující:

- Archeologie, Západočeská univerzita v Plzni (Katedra archeologie FF),
- Biologie (Antropologie a genetika člověka), Univerzita Karlova v Praze (Katedra antropologie a genetiky člověka PŘF),
- Historické vědy (Ochrana hmotných památek), Univerzita Pardubice (Katedra historických věd FF),
- Historické vědy (Pravěká a raně středověká archeologie), Univerzita Karlova v Praze (Ústav pro archeologii FF),
- Konzervování – restaurování objektů kulturního dědictví uměleckořemeslných děl (Technologie konzervování a restaurování), Vysoká škola chemicko-technologická Praha (Fakulta chemické technologie),
- Obecná teorie a dějiny umění a kultury (Dějiny umění, Kulturologie), Univerzita Karlova v Praze (FF),
- Historie (Archeologie), Univerzita Palackého Olomouc (Katedra historie FF).

K magisterským studijním programům s účastí pracovníků ARÚ patřily zejména:

- Archeologie, Západočeská univerzita Plzeň (Katedra archeologie FF),
- Biologie (Antropologie a genetika člověka), Univerzita Karlova v Praze (Katedra antropologie a genetiky člověka PŘF),
- Historické vědy (Pravěká a raně středověká archeologie), Univerzita Karlova v Praze (Ústav pro archeologii FF),
- Konzervování – restaurování objektů kulturního dědictví (Technologie konzervování a restaurování objektů kulturního dědictví), Vysoká škola chemicko-technologická Praha (Fakulta chemické technologie),
- Archeologie a muzeologie, Masarykova univerzita Brno (Ústav archeologie a muzeologie).

K doktorským studijním programům s účastí pracovníků ARÚ patřily zejména:

- Archeologie, Západočeská univerzita v Plzni (Katedra archeologie FF),
- Biologie (Antropologie a genetika člověka), Univerzita Karlova v Praze (Katedra antropologie a genetiky člověka PŘF); ARÚ je akreditován jako školicí pracoviště,
- Historické vědy (Pravěká a raně středověká archeologie), Univerzita Karlova v Praze (Ústav pro archeologii FF); ARÚ je akreditován jako školicí pracoviště,
- Archeologie, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (Ústav archeologie).

ARÚ poskytuje studentům přístup do své knihovny a archivu a ve spolupráci s FF Univerzity Karlovy v Praze školí studenty archeologie na terénních výzkumech. Některé z přednášek se realizují v prostorách pracoviště ARÚ s využitím technického zázemí a vybavení ARÚ. ARÚ Praha se podílí na práci společného pracoviště AV ČR a Univerzity Karlovy – Centra medievistických studií.

Organizace vzdělávacích kurzů:

Název kurzu: Otevřená věda 2024 (Akademie věd ČR)

ARÚ Praha se v r. 2024 zapojil se dvěma stážemi:

Experimentální archeologie – testování nástrojů k drčení a mletí

Lektor: Jaroslav Řídký + asistentka Kristina Doležalová

Cílem stáže bylo testování funkčnosti kamenných nástrojů k drčení a mletí (tzv. makrolitů) a vytvoření podmínek ke studiu jejich opotřebení a pracovních stop. Během stáže se studenti seznámili s metodami experimentální archeologie a se zobrazovacími metodami mikroskopie.

Popularizace archeologie v praxi

Lektorka: Kateřina Kleinová

Cílem stáže bylo představit jednotlivá odborná oddělení pražského Archeologického ústavu a to, čím se zabývají. Stážisté se podívali na výzkum v terénu, do laboratoří, knihovny nebo třeba depozitářů. Součástí práce bylo co nejvíce šířit povědomí o ústavu, tvorba popularizačních videí pro sociální síť (nově vytvořený Instagram, Facebook). Kromě toho si studenti vyzkoušeli základy grafických prací, editaci videí apod., dále se účastnili Veletrhu vědy.

Název kurzu: Letní archeologická škola Závist

Lektor: Daniel Bursák

Popis: Letní škola pro studenty archeologie s tématem využití minimálně invazivních metod v archeologii

Místo a datum: 27. 4.–3. 5. 2024, 29. 7.–2. 8. 2024, Závist

Název kurzu: Archeologie z pohledu liniových staveb

Lektorka: Barbora Machová

Popis: Přednáška pro pracovníky Správy železnice

Místo a datum: Praha, duben 2024

Název kurzu: Restoration of archaeological ceramics

Lektorka: Estelle Ottenwelter

Popis: This training course was organized to train teachers and students from the department of conservation from the State Institute of Culture, Ashgabat, Turkmenistan, in the field of archaeological ceramic conservation

Místo a datum: Ashgabat, Turkmenistan, 22. 4.–5. 5. 2024

Název kurzu: Goldsmith Ancient manufacturing processes: Granulation

Lektorka: Estelle Ottenwelter

Popis: This course aimed to provide theoretical knowledge and practise on the granulation technique for the benefit of Georgian goldsmiths

Místo a datum: Tbilissi, Georgia, Kebzari atelier, 3.–6. 10. 2024

Název kurzu: Archeological ceramic conservation

Lektorka: Estelle Ottenwelter

Popis: Training on archaeological ceramic conservation, Institute of Culture, Ashgabat/ French Cultural Center in Turkmenistan

Místo a datum: Ashgabat, Turkmenistan, 22. 4.–5. 5. 2024

Název kurzu: Školení AMČR pro archeology

Lektor: David Novák

Popis: Online školení uživatelů pro práci v systému AMČR a digitálním archivu pro odbornou veřejnost

Místo a datum: online, 26. 6. a 10. 7. 2024

Název kurzu: Školení AMČR pro zaměstnance Ministerstva kultury

Lektor: David Novák

Popis: Školení uživatelů pro práci v systému AMČR a Digitálním archivu

Místo a datum: online, 9. 10. 2024

Název kurzu: Školení AMČR-PAS

Lektor: David Novák

Popis: Průběžné školení Portálu amatérských spolupracovníků a evidence samostatných nálezů Archeologické mapy ČR pro širokou veřejnost

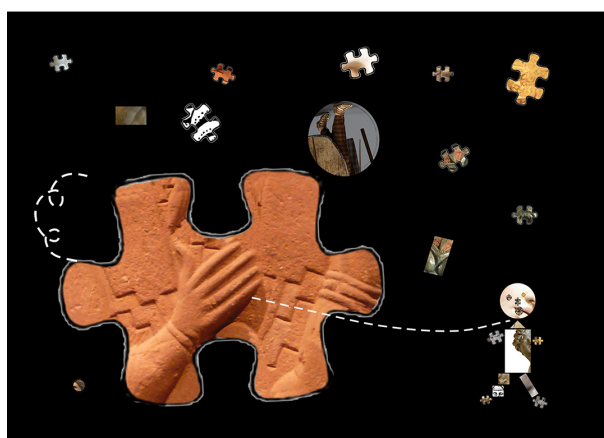
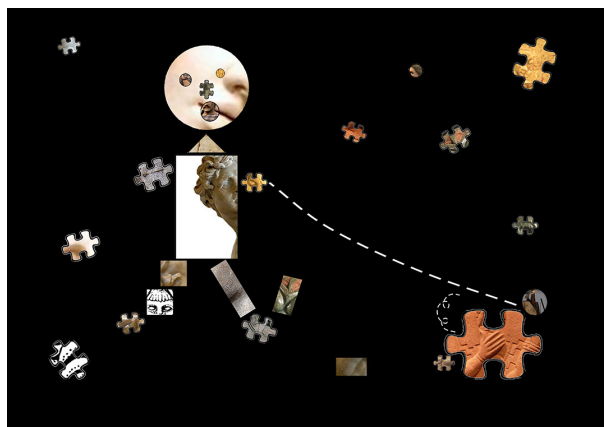
Místo a datum: online, 4. 12. 2024

Název kurzu: Naši Keltové a Germáni

Lektor: Vladimír Salač

Popis: Tento kurz je zejména pro historiky, archeology, studenty historie a archeologie, učitele dějepisu, studenty učitelství dějepisu, filology a obecné lingvisty, které zajímá vznik keltských a germánských jazyků, keltology a germanisty a všechny milovníky historie. Co vám kurz přinese? Když uslyšíte nebo si přečtete něco o Keltech či Germánech a setkáte se s některým z mýtů, který se o nich traduje, poznáte to a budete s podporou argumentů schopni uvést informace na pravou míru. Ať už jen sami sobě, nebo diskutujícím ve škole, v hospodě, na sociálních sítích... Když budou nedůvěřiví a budou se ptát, jak je možné, že je to mýtus, když se to v učebnicích, encyklopediích, na internetu i v odborných knihách prezentuje jako skutečnost, budete jim to umět vysvětlit. Když uslyšíte nebo si přečtete nové informace (zejména související s Kelti a Germány, ale nejen s těmi), položíte si otázku „A odkud to víme?“, než informaci přijmete. MOOC je zkratka pro Massive Open Online Course, což je formát online vzdělávacích kurzů, které jsou přístupné široké veřejnosti. Jsou otevřené tisícům až desetitisícům účastníků (proto masivní), obvykle zdarma (tudiž otevřené), vždy plně online a zahrnují učební plán, studijní materiály včetně videolekcí, interaktivní úkoly, diskuze, testy a závěrečné hodnocení (kurz). Po úspěšném absolvování kurzu mohou účastníci obdržet certifikát, který potvrzuje jejich získané znalosti a dovednosti.

Místo a datum: online, od 15. 10. 2024 dosud

Rekonstrukce etnického obrazu Keltů z neúplných a nekompatibilních pramenů.

Název kurzu: Péče, chování a provoz v archeologických areálech Pražského hradu

Lektor: Iva Herichová

Popis: Školení pro pracovníky Správy Pražského hradu, Kancelář prezidenta republiky, Hradní policie a hradní stráž, realizované v návaznosti na rozhodnutí Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky

Místo a datum: Praha, 8. 2., 13. 2., 27. 6., 31. 7., 8. 8., 3. 9. 2024

II.11. ORGANIZACE KONFERENCÍ A ÚČAST NA NICH

ARÚ Praha v r. 2024 vystupoval jako pořadatel nebo spolupořadatel u celkem deseti konferencí, sekcí na kongresech a seminářů (všechny s mezinárodní účastí):

EUROPA POSTMEDIAEVALIS 2024, Patterns and Inspirations

Datum: 23.–25. 4. 2024

Místo: Varšava, Polsko

Hlavní pořadatel: ARÚ Praha

Spolupořadatelé: Centrum pro zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů, z. ú., Archeologický a etnologický ústav polské akademie věd, Univerzita ve Varšavě, Ministerstvo pro vzdělání a vědu Polska

Počet účastníků: 50

Internetové stránky: <https://www.europapostmed.eu/en/>

Kontaktní osoba: G. Blažková

International 3rd MERC Young and Early Career Conference in Medieval Archaeology

Datum: 24.–27. 4. 2024

Místo: Wrocław, Polsko

Hlavní pořadatel: Fundację Przyjaciół Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii

Spolupořadatelé: ARÚ Praha, Medieval Europe Research Community (MERC), University of Wrocław, Muzeum Archeologicznym Oddział Muzeum Miejskiego Wrocławia, Narodni Pamatkovy Ustav, Institute of Archaeology

Počet účastníků: 100

Internetové stránky: <https://www.facebook.com/confMERC/>

Kontaktní osoba: J. Sawicki

Archeologická pracovní skupina východní Bavorsko / západní a jižní Čechy

Datum: 10.–12. 7. 2024

Místo: Traunkirchen, Rakousko

Hlavní pořadatel: Univerzita v Innsbrucku

Spolupořadatelé: ARÚ Praha

Počet účastníků: 58

Internetové stránky: www.archaeologie-bay-cz-ooe.de

Kontaktní osoba: M. Chytráček

30th EAA Annual Meeting – 5 sekcí

Datum: 28.–31. 8. 2024

Místo: Řím, Itálie

Hlavní pořadatel: Evropská asociace archeologů

Spolupořadatel: Sapienza Università di Roma

Počet účastníků: 4500

Internetové stránky: <https://www.e-a-a.org/ea2024>

Kontaktní osoba: Z. Golec Mírová, D. Novák, J. Sawicki, L. Varadzin

2024 ÖGMN Conference

Datum: 17.–20. 9. 2024

Místo: Lebring-St. Margarethen, Rakousko

Hlavní pořadatel: Österreichische Gesellschaft für Mittelalterarchäologie

Spolupořadatelé: Kulturpark Hengist, University of Ljubljana, Universität Graz, Universität Salzburg, Universität Wien, ARÚ Praha, Dachverband archäologischer Studierendenvertretungen e. V., Forschungsnetzwerk Interdisziplinäre Regionalstudien/Forschungsverbund Regionalit

Počet účastníků: 30

Internetové stránky: <https://www.oegmn.or.at/veranstaltungen/tagungen/tagung-2024.html>

Kontaktní osoba: T. Kuhtraiber, J. Sawicki

43. Archeologická konference „Otázky neolitu a eneolitu“ / 43rd Annual Archaeological Conference „Problems of the Neolithic and Eneolithic“

Datum: 25.–27. 9. 2024

Místo: Praha

Hlavní pořadatel: Muzeum Města Prahy

Spolupořadatel: ARÚ Praha

Počet účastníků: 68

Internetové stránky: <https://www.arup.cas.cz/akce/konference-otazky-neolitu-a-eneolitu-2024/>

Kontaktní osoba: K. Petrišćáková, M. Dobeš

Vernetzungsworkshop: „Stätten der NS-Zwangsarbeit in Nordböhmen und Sachsen“

Datum: 5. 10. 2024

Místo: Ústí nad Labem

Hlavní pořadatel: Stiftung sächsische Gedenkstätte

Spolupořadatelé: ARÚ Praha, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Počet účastníků: 35

Internetové stránky: <http://konffer.ff.ujep.cz/files/konference-2024/Vernetzungsworkshop/05102024-Tagung-Aussig.pdf>

Kontaktní osoba: J. Hasil

Archaeometric Talks: Bridging boundaries between archaeology and other sciences in the Czech Republic

Datum: 16.–17. 10. 2024

Místo: Praha

Hlavní pořadatel: Ústav pro klasickou archeologii FF UK

Spolupořadatelé: Archeologický ústav AV ČR, Praha, Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR

Počet účastníků: 65

Internetové stránky: <https://ukar.ff.cuni.cz/cs/2024/05/01/archaeometric-talks-bridging-boundaries-between-archaeology-and-other-sciences-in-the-czech-republic-call-for-papers/>

Kontaktní osoba: K. Doležalová

Sázava, svatý Prokop a proměna kanonizačních procesů v průběhu

Datum: 6.–8. 11. 2024

Místo: Sázavský klášter, Kutná Hora

Hlavní pořadatel: Státní oblastní archiv v Praze

Spolupořadatelé: ARÚ Praha, Historický ústav AV ČR, NPÚ, Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa, Cyrilometodějská teologická fakulta UP, Arcibiskupství pražské, Středočeský kraj, České muzeum stříbra v Kutné Hoře

Počet účastníků: 50

Záštita: hejtmanka Středočeského kraje Mgr. Petra Pecková, Jeho Excelence Jan Graubner, arcibiskup pražský a primas český

Internetové stránky: <https://www.soapraha.cz/svatyprokop>

Kontaktní osoba: M. Sovák, S. Dvořáčková

Archeologie 20. století ve východo-středoevropské perspektivě

Datum: 6.–8. 12. 2024

Místo: Plzeň

Hlavní pořadatel: Katedra archeologie ZČU

Spolupořadatelé: ARÚ Praha

Počet účastníků: 25

Internetové stránky: <https://www.arup.cas.cz/akce/seminar-archeologie-20-stoleti-ve-vychodo-stredoevropske-perspektive/>

Kontaktní osoba: Pavel Vařeka, J. Hasil

II.12. MEZINÁRODNÍ PROJEKTY A SPOLUPRÁCE

Mezinárodní spolupráce v ARÚ měla v r. 2024 několik rovin – výzkumy v zahraničí, společné projekty se zahraničními partnery (mezinárodní projekty, účast na terénních akcích v zahraničí), účast na zahraničních konferencích či mezinárodních konferencích v ČR, studijní pobyty v zahraničí, návštěvy zahraničních badatelů v Praze aj. V r. 2024 se pracovníci ARÚ účastnili řešení těchto mezinárodních projektů; většina z nich byla financována z evropských či jiných zahraničních zdrojů, příp. z interní podpory AV ČR pro mezinárodní spolupráci.

Zahraniční koncese a mezinárodní výzkumy v ČR:

Archeologický výzkumný projekt ARDUQ, Sultanát Omán – vedoucí projektu R. Garba a A. Frank Danielisová

V lednu a únoru 2024 proběhla pod vedením ARÚ Praha AVČR třetí sezóna české archeologické expedice ARDUQ (Archeological Landscape and Environmental Dynamics of Duqm and Dhofar) v Ománu. Tři pracovní skupiny vědců pokračovaly v terénním výzkumu ve středním Ománu (neolitická hrobka a soubor skalních rytin ve Wádí Nafún a neolitický přístřešek v Duqumu). Tým dokončil vykopávky první komory neolitické kolektivní hrobky obsahující ostatky více než 50 jedinců. Podle radiouhlíkových dat hrobka pochází z období 5000–4600 př. n. l. a je jednou z nejstarších monumentálních hrobek v jižní Arábii. Další tým pokračoval v dokumentaci rozsáhlých skalních rytin v Nafúnu. Nově jsme objevili skálu s vyobrazením „mořského života“ s želvami, velrybou, chobotnicemi, medúzou, rejnokem apod. Tento vizuální záznam je starý 6000 let a je v Arábii jedinečný.

Nafún – skalní umění
s mořským životem

Třetí tým prováděl výkopové práce na neolitickém přístřešku ve Wādī Šayy v Duqmu. Zde se podařilo odkrýt celkem 32 kamenných šipek, převážně ve stratifikovaném kontextu a s uhlíky pro datování. Čtvrtá skupina vědců expedice ARDUQ, zabývající se výzkumem paleolitu, studovala štípanou industrii uloženou v depozitářích Ministerstva památkové péče a turistiky ve městě Nizwa. Byla provedena srovnávací studie núbijských středopaleolitických souborů a 3D skenování núbijských jader a acheuléenských pěstních klínů.

Projekty komunitárních programů EU:

Program: FSPI

Typ projektu: ESR1- Patrimoine, archéologie and tourisme culturel

Název projektu: Podpora kulturního dědictví ve Střední Asii / Support for cultural heritage in Central Asia

Akronym: FSPI-R

Koordinátor: Laurent Oriol / Cyprien Leroy, French Embassy / Uzbekistan; E. Ottenwelter (ARÚ)

Rok zahájení: 2024 | Rok ukončení: 2024

Program: Horizon Europe

Typ projektu: HORIZON-RIA (HORIZON-INFRA-2023-SERV-01-02)

Název projektu: Advancing FronTier Research In the Arts and hUManities

Akronym: ATRIUM

Koordinátor: DARIAH (Francie); D. Novák (ARÚ)

Rok zahájení: 2024 | Rok ukončení: 2027

Projekty v rámci mezinárodních vědeckých programů:

Organizace: SNF

Název projektu: Molecular diversity and evolution of HLA genes in Africa (HLA-AFRICA)

Koordinátor: Anthropology Unit | University of Geneva; V. Černý (ARÚ)

Rok zahájení: 2020 | Rok ukončení: 2024

(<http://ua.unige.ch/en/agp/recherche/fns/310030-188820/>)

Organizace: CNRS

Název projektu: International Research Network (IRN) (<https://irnnemesis.hypotheses.org/category/projet-nemesis>) / NEMESIS: un réseau scientifique international labellisé par le CNRS / NEMESIS: mezinárodní vědecká síť akreditovaná CNRS

Akronym: NEMESIS

Koordinátor: CNRS; A. Frank Danielisová (ARÚ)

Typ aktivity: Networking

Rok zahájení: 2021 | Rok ukončení: 2025

Organizace: COST Innovators Grant

Název projektu: Sharing Heritage and Archaeological Data Effectively

Akronym: SHADE

Koordinátor: Archaeology Data Service (UK); D. Novák (ARÚ)

Typ aktivity: Natavení business modelu pro ARIADNE RI a praktická aplikace výsledků SEADDA.

Rok zahájení: 2023 | Rok ukončení: 2024

Organizace: COST Action

Název projektu: CA23141 – Managing Artificial Intelligence in Archaeology

Akronym: MAIA

Koordinátor: Università Di Pisa; P. Demján (ARÚ)

Typ aktivity: Networking

Rok zahájení: 2024 | Rok ukončení: 2028

V r. 2024 bylo pracovníky ARÚ realizováno 174 zahraničních služebních cest.

ARÚ Praha v r. 2024 navštívila řada zahraničních badatelů. Mezi nimi byli:

Jméno vědce; pracoviště, země; obor/specializace

- **Abdul Hameed**; Department of Archaeology, Hazara University, Mansehra, Pakistan; archeologie
- **Artur Ribeiro**; University of Kiel, Germany; teorie archeologie, neolit
- **Axel Posluschny**; Keltenwelt Glauberg, Německo; krajinná archeologie
- **Bisserka Gaydarska**; Durham University, Spojené království; neolit
- **Cynthia Dunning**; ArchaeoConcept, Švýcarsko; prezentace kulturního dědictví
- **Dagmara H. Werra**; PAN (Varšava), Polsko; neolit
- **Eo Chang Sun**; Jungwon National Research Institute of Cultural Heritage, Jižní Korea; archeometalurgie železa
- **Eszter Melis**; HUN-REN Research Centre for the Humanities, Institute of Archaeology (MTA Centre of Excellence), Maďarsko; doba bronzová v Karpatské kotlině
- **Guillaume Sarah**; IRAMAT, CNRS, Francie; archeometalurgie
- **Hans-Georg Stephan**; Martin-Luther-Universität Halle/Saale BRD; historická archeologie
- **Jessika Keil**; Univerzita Innsbruck, Rakousko; struktura osídlení severního Tyrolska
- **John Chapman**; Durham University, Spojené království; neolit
- **Katja Kothieringer**; University Bamberg, Německo; geochemie
- **Kim Su Kyoung Jungwon**; National Research Institute of Cultural Heritage, Jižní Korea; archeometalurgie železa
- **Maria Spyrou**; University Tübingen, Německo; archeogenetika
- **Maryse Blet-Lemarquand**; IRAMAT, CNRS, Francie; archeometalurgie
- **Nóra Szabó**; HUN-REN Research Centre for the Humanities, Institute of Archaeology (MTA Centre of Excellence), Maďarsko; starší a střední doba bronzová, zejm. kultura Vátya
- **Piere Allard**; CNRS, Francie; technologie štípané industrie
- **Piotr Włodarczak**; PAN (Krakov), Polsko; eneolit
- **Roberto Risch**; University Barcelona, Španělsko; archeologie
- **Solene Denis**; CNRS, Francie; technologie štípané industrie
- **Stefan Gridling**; Univerzita Innsbruck, Rakousko; stopy výroby a užití bronzových artefaktů
- **Till Sonnemann**; University Bonn, Německo; georadar, multispektrální dron
- **Tomasz Oberc**; PAN (Krakov), Polsko; neolit
- **Václav Hrnčíř**; Department of Linguistic and Cultural Evolution, Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology, Leipzig, Německo, cross-culture research
- **Volker Heyd**; University Helsinki, Finsko; archeologie, izotopie

Mezinárodní spolupráce je podpořena **dvoustrannými dohodami**, na jejichž základě může docházet k organizaci společných projektů, vzájemných návštěv a konferencí. Dohodu tohoto typu má ARÚ Praha s těmito institucemi:

1. The European Association of Archaeologists

Země: ČR

2. Archeologický ústav SAV Nitra

Země: Slovensko

3. Pamatkový úrad Slovenskej republiky, Bratislava

Země: Slovensko

4. Instytut archeologii i etnologii PAN, Warszawa

Země: Polsko

5. Instytut archeologii, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław

Země: Polsko

6. Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń

Země: Polsko

7. Zamek Królewski na Wawelu, Krakow

Země: Polsko

8. Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Instytucja Samorządu Wojewódstwa Wielkopolskiego

Země: Polsko

9. Staatlichen Museum für Archäologie Chemnitz, Landesamt für Archäologie, Sachsen

Země: Německo

10. Stiftung Schleswig-Holsteinische Landesmuseen Schloss Gottorf, Schleswig. Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie

Země: Německo

11. Max Planck Institute for the Science of Human History in Jena, Department of Archaeogenetics, Germany

Země: Německo

12. Römisch-Germanisches Zentralmuseum, Forschungsinstitut für Vor- und Frühgeschichte, Ernst-Ludwig-Platz 2, 55116 Mainz, Deutschland

Země: Německo

13. University of Kordofan, Elobeid, Sudan

Země: Súdán

14. Natural History Museum Vienna

Země: Rakousko

15. Human Behavioral Ecology and Archaeometry laboratory (IDEA lab), Human Behavioral Ecology and Archaeometry laboratory, Hacettepe University Advanced technologies application and Research Centre

Země: Turecko

16. University of Khartoum, Directorate of Museums

Země: Súdán

17. Uppsala University, Department of Medical Sciences, the SNP&SEQ Technology Platform, BMC, Husargat. 3, 752 37, Uppsala

Země: Švédsko

18. Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts, Ljubljana, Slovenia

Země: Slovinsko

19. Universitat Pompeu Fabra, Barcelona

Země: Španělsko

20. Warsaw University

Země: Polsko

21. Cosine Remote Sensing B.V.

Země: Nizozemsko

22. National Archaeological Institute with Museum, Sofia, Bulgaria

Země: Bulharsko

23. University of Cassino and Southern Latium, Italy

Země: Itálie

24. Università di Napoli „L'Orinetale“, Department of Asian, African and Mediterranean Studies, Italy

Země: Itálie

25. University of Ladakh, Indie

Země: Indie

26. Zavod za Podvodno Arheologijo (ZaPA)

Země: Slovinsko

27. Museum of Archaeology of V.N. Karazin Kharkiv National University

Země: Ukrajina

28. University of York

Země: Spojené království

29. Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied, v. v. i., Nitra

Země: Slovensko

30. Hacettepe University Plant Evolution Research Laboratory

Země: Turecko

31. Aşıklı Höyük Research Project

Země: Turecko

32. Excavation of Eşek Deresi Cave, Mersin, Türkiye

Země: Turecko

33. Tepecik-Çiftlik Excavation Directorate, Niğde, Türkiye

Země: Turecko

34. Sırçaltepe Excavation Directorate, Niğde, Türkiye

Země: Turecko

II.13. POPULARIZAČNÍ ČINNOST

Podle údajů z databáze NEWTON Media se ARÚ Praha objevil v r. 2024 celkem ve 1433 mediálních zprávách. Zprávy v médiích vycházely ze čtrnácti tiskových zpráv, vydaných ve spolupráci s Tiskovým oddělením AV ČR, dále pak z rozmanitých aktivit vědeckých a odborných pracovníků ARÚ.

Seznam tiskových zpráv:

- [První lidé přišli do Evropy před 1,4 milionem let](#) (6. 3. 2024)
- [Sto let archeologie na Vyšehradě](#) (2. 5. 2024)
- [Více než 2000 denárů se skrývalo na Kutnohorsku](#) (16. 5. 2024)
- [Začala dostavba Pražského okruhu](#) (24. 5. 2024)
- [Archeologické léto 2024](#) (5. 6. 2024)
- [Nová neolitická osada u Kutné Hory](#) (15. 7. 2024)
- [Mobilní aplikace Pražský hrad archeologický](#) (2. 8. 2024)
- [Luxusní zboží na Berounsku. Vědci zrestaurovali depot z doby stěhování národů](#) (13. 8. 2024)
- [Výstava Cesta do historie](#) (12. 9. 2024)
- [Výstava Devět nejvýznamnějších archeologických objevů na Vyšehradě](#) (13. 9. 2024)
- [Kurz Naši Keltové a Germáni](#) (14. 10. 2024)
- [Záchranný archeologický výzkum na obchvatu Prahy](#) (1. 11. 2024)
- [Lidé žili v Africe i daleko od řek a jezer. Vědci odhalují klimatickou historii Sahelu](#) (11. 12. 2024)
- [Archeologové odkryli u Prahy sídliště staré 7000 let](#) (16. 12. 2024)

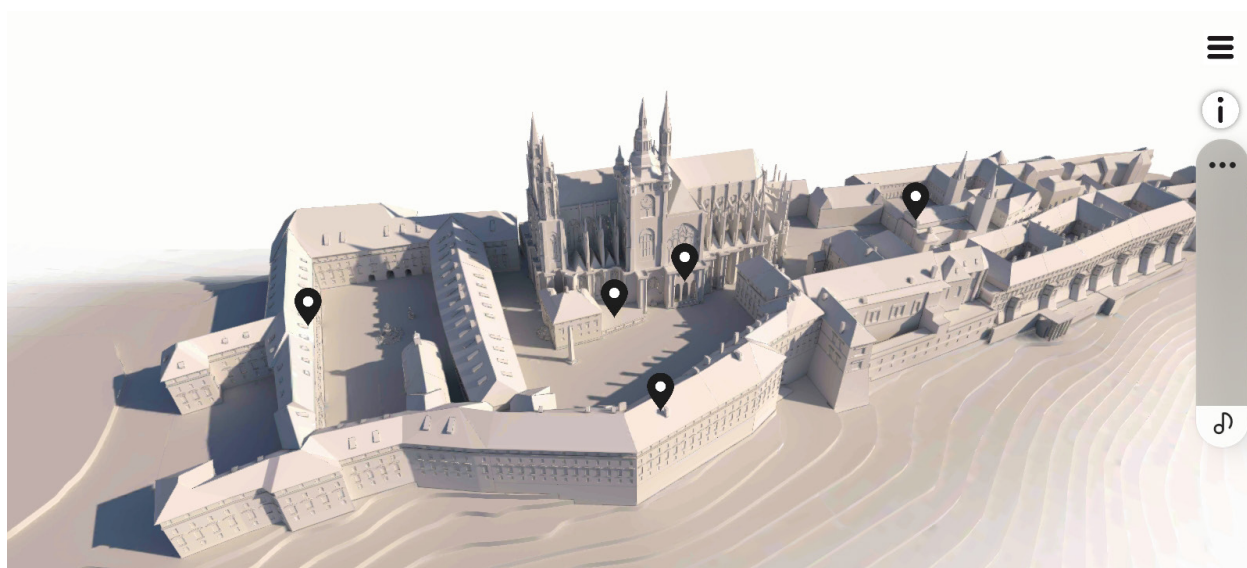
V roce 2024 proběhlo několik důležitých popularizačních událostí a akcí pro spolupráci s veřejností. Zde je užší výběr.

Spuštění mobilní aplikace Pražský hrad archeologický

Jen ti nejzasvěcenější odborníci vědí, že se pod budovami a nádvořími Pražského hradu nachází několik tisíc metrů čtverečních archeologických areálů ukrývajících fragmenty staveb z období od 9. století až do 2. poloviny 16. století, dnes většinou překryté unikátními železobetonovými konstrukcemi. Zájemcům z řad veřejnosti umožní mobilní aplikace spuštěná v roce 2024 navštívit tento areál i z obývacího pokoje.

Více než 150 let trvající archeologický výzkum Pražského hradu za sebou zanechal zcela nový pohled na historii tohoto významného sídla a také velké množství památek, které jsou dosud zachovány na mnoha místech hradního prostoru. Fragmenty starších budov a terénů mapují složitý stavební vývoj Hradu, vzhledem ke svému křehkému stavu však dnes zůstávají nepřístupné veřejnosti. Proto je hlavní úlohou aplikace tyto památky zpřístupnit co nejširší veřejnosti, a tím je ochránit před negativním vlivem turistického provozu.

Aplikace je postavena na 3D skenech současného stavu vykopávek, do kterých jsou vloženy body s podrobnějšími informacemi o viditelných pozůstatcích staveb včetně historie jejich výzkumu. Součástí jsou také trojrozměrné architektonické modely dokumentující reálnou podobu budov a jejich vývoj v průběhu staletí.

Aplikace byla spolufinancována s podporou TA ČR ÉTA rámci projektu TL03000603 „Skryto pod povrchem. Archeologické terény Pražského hradu, jejich ochrana a prezentace v moderním světě“ a programu Strategie AV 21 „Město jako laboratoř změny“.

Výstava Cesta do historie (12. 9.–10. 11. 2024)

Výstava v Galerii Věda a umění byla zaměřená na prezentaci moderních metod využívaných v humanitních oborech. Na začátku výstavy nazvané Cesta do historie si příchozí nainstalovali do mobilních telefonů speciální aplikaci. Ta je v expozici rozčleněná na pět částí propojila prostřednictvím značek s existujícími digitálními modely, detailními mapami a záznamy, shromážděnými mnohaletou výzkumnou prací vědců a vědkyň z Historického ústavu AV ČR a Archeologického ústavu AV ČR, Praha.

Výstavu připravili ARÚ Praha, Historický ústav a SSČ AV ČR.

Výstava Devět nejvýznamnějších archeologických objevů na Vyšehradě (13. 9. – 4. 10. 2024)

Venkovní panelová výstava vznikla u příležitosti stoletého výročí systematických archeologických vykopávek na Vyšehradě zahájených v roce 1924. Cílem této výstavy je představit hlavní archeologické objevy učiněné na tomto místě a stručně poukázat, jak nám pomáhají porozumět jeho někdejší důležitosti. Zároveň jsou vyšehradské objevy významné i pro poznání evropských panovnických dvorů.

Výstavu připravil ARÚ Praha ve spolupráci s NKP Vyšehrad.

Archeologické léto 2024

Projekt Archeologické léto (AL) nabízí každoroční sérii komentovaných prohlídek archeologických lokalit s profesionálními archeology na celém území ČR. Akci vyhláší Archeologické ústavy AV ČR v Praze a Brně ve spolupráci s téměř šesti desítkami vědeckých, muzejních a dalších regionálních pracovišť. V roce 2024 akce nabídla inovovaný program prohlídek archeologických lokalit s odborným výkladem profesionálních archeologů. Bylo zařazeno také několik exkurzí v anglickém jazyce. Rozšířila se tak nabídka poznávacích a výletních cílů pro laickou i poučenou veřejnost a zájemcům poskytla jedinečnou šanci „prozkoumat“ lokality známé i méně známé.

Mezi kritéria výběru vhodných lokalit patří: dochování terénních reliktů a/nebo možnost využití virtuální či rozšířené reality; silný příběh (okolnosti výzkumu, přínos k bádání, historická událost); snadná dostupnost. Akce probíhala od poloviny června do konce září. V roce 2023 byly nově vytvořeny webové stránky www.archeologickeleto.cz. Jejich hlavní předností je zejména soustředění všech potřebných informací na jednom místě, včetně rezervačního systému, a možnost přehledně filtrovat nabízené prohlídky podle data nebo kraje. Většina akcí je zdarma a v nabídce se objeví i několikrát.

Cílem je seznámit širokou veřejnost nejen s archeologickými lokalitami – od těch nejslavnějších až po ty méně známé, skryté zemědělskou činností a pozdější výstavbou (např. intravilány měst), ale také s prací archeologů – co obnáší archeologický výzkum, jak probíhá dokumentace nalezených objektů, jak se odebírají vzorky, co se děje s nálezy, jakými zákony se řídí ochrana památek. To vše následně vede k rozšíření povědomí o archeologických lokalitách a jejich lepší ochraně.

**ARCHEOLOGICKÉ
LÉTO**

**červen–září
2024**

více než

100 známých i zapomenutých archeologických lokalit

250 prohlídek komentovaných akademiky archeologie

**Odkrýváme
příběhy
minulosti**

- archeoparky
- středověká města
- válečná opevnění
- archeologické výzkumy
- muzea a expozice
- hrady
- hradiště
- zaniklé vsi
- pohřebiště
- jeskyně

www.archeologickeleto.cz

Akci pro vás připravili:

Archeologický ústav AV ČR, Praha

Archeologický ústav AV ČR, Brno

Akademie věd České republiky

Základní údaje:

- 5. 6.–21. 9. 2024
- 114 archeologických lokalit
- 70 spolupracujících organizací
- 247 komentovaných prohlídek
- 4979 rezervací
- 113 zpráv o Archeologickém létu v médiích
- 24 700 oslovených prostřednictvím webu a FB profilu Archeologické léto

Dokumentární film Za tajemstvím tismického zlatníka

Díky výsledkům dvou projektů bylo možné přikročit k rekonstrukci výroby tří různých ozdob ze tří materiálů z raně středověkého hradiště Tismice, okr. Kolín. Vzhledem k nálezům specializovaných nástrojů a tyglíku se zlatem uvnitř se podařilo potvrdit působení šperkaře-zlatníka i kovolitce přímo na hradišti. V krátkém dokumentu rekonstruuje výrobu stříbrných lisovaných, litých a zlacených ozdob i filigránem zdobené zlaté perly, tedy ozdob z 8. a 9. století. Zlatá perla byla nalezena deformovaná a její rekonstrukci jsme umožnily její technologické i vizuální srovnávání s jinými dochovanými perlami z 9. století.

První promítání dokumentu, společně s přednáškou autorek N. Profantovou a L. Barčákovou, proběhlo v knihovně ARÚ Praha 5. 12. 2024. Dokument je dostupný online zde: <https://youtu.be/njS-RrfmD8w>.

Výběr dalších popularizačních aktivit:

Veletrh vědy Akademie věd – Dávná i blízká minulost (v) odpadu

Popis: Stánek na Veletrhu vědy.

Neoddělitelnou součástí lidské existence je vytváření odpadu. Jeho studium je proto jedním ze základních témat archeologie. Pokud věda pochopí, jakými procesy vznikl odpad v minulosti, může pak zároveň přiblížit život lidí, kteří jej produkovali. A to stejné platí i pro současnost.

Prezentace ARÚ se zaměřila na odpad, který vznikl sídlištní aktivitou, na způsoby, jímž archeologové odpad analyzují, a na výpovědní možnosti, které se ve zdánlivě banálních, „vyhozených“ věcech skrývají. Návštěvníkům byly představeny nálezy z pravěku i středověku, ale nechyběla ani ukázka toho, jak archeologové prostřednictvím odpadu studují fenomény moderní doby, jako je nucená práce či studená válka.

Součástí prezentace bylo také interaktivní představení archeologické analýzy soudobých odpadků, kde si návštěvníci sami vyzkoušeli, co o domácnosti vypovídá obsah odpadkového koše.

Hl. organizátor: Akademie věd ČR

Místo a datum konání: Praha-Letňany, 30. 5. – 1. 6. 2024

Archeologická expozice v muzeu v Týnci n. Sázavou

Popis: Spolupráce na renovaci a uspořádání archeologické expozice

Hl. organizátor: Muzeum Týnec n. Sázavou

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Místo a datum konání: Týnec nad Sázavou, květen 2024

Pochování byli uprostřed chrámu. Ostatky olomouckých Přemyslovců a jejich pohřební schránky

Popis: Výstava, příprava podkladů pro textové panely

Hl. organizátor: Muzeum umění Olomouc

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Místo a datum konání: Olomouc, 14. 6. – 25. 8. 2024

„Teď je železný věk...” Doba halštatská v srdci Moravy

Popis: Odborný poradce výstavy

Hl. organizátor: Muzeum Komenského v Přerově

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Místo a datum konání: Přerov, 19. 12. 2023 – 28. 4. 2024

A / Magazín – Vyšehrad

Popis: Rozhovor pro A / Magazín Akademie věd ČR

Hl. organizátor: SSČ AV ČR

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Datum konání: duben 2024

Výročí Jana Žižky

Popis: rozhovory pro různá média – ČT, TV Nova, INFO.cz ad.

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Datum konání: říjen 2024

Filmový seriál o moderních metodách v archeologii

Popis: Podíl na natáčení dílčích rozhovorů a terénních měření pro filmový seriál

Hl. organizátor: ÚAPPSZČ Most

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Datum konání: září 2024

První král

Popis: Natáčení dokumentu s názvem PRVNÍ KRÁL na oppidu Závist. Dokument o Marobudovi, celovečerní pořad

Hl. organizátor: ČT, Jiří F. Potužník

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Místo a datum konání: Závist, 31. 7. 2024

Informace o probíhajících záchranných archeologických výzkumech

Popis: Rozhovory pro různá média

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Místo a datum konání: v průběhu 2024

Archeologie bojišť

Popis: Účast v pořadu Historie.cs České televize na téma Archeologie bojišť – Kdy se stávají šarvátky a konflikty válkami a jak se jejich stopy vepsaly do krajiny. Co k tomuto a dalším tématům může říci současná archeologie?

Hl. organizátor: ČT

Spoluorganizátor: ARÚ Praha

Datum konání: 29. 9. 2024

David Novák – Archeologický informační systém ČR

Popis: Rozhovor pro vysílání Archeopodcast

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Datum konání: 27. 3. 2024

Jak to bylo s Prahou otrokářskou

Popis: Rozhovor (M. Ježek) v týdeníku Téma 43/2024

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Datum konání: 18. 10. 2024

Domestikace koní

Popis: Rozhovor o domestikaci koní pro Radiožurnál. V rámci programu Víkendový Radiožurnál

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Datum konání: 15. 6. 2024

Od hor přes převisy k jezerním pánvím. Mezolit v Čechách

Popis: Populárně-naučný článek v časopise Dějiny a současnost

Hl. organizátor: ARÚ Praha

Datum konání: září 2024

III. FINANČNÍ INFORMACE

Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj, jsou obsaženy v auditorské zprávě (Příloha 1).

IV. PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ ČINNOSTI ARÚ PRAHA

V r. 2025 bude ARÚ pokračovat ve vědeckém programu s důrazem na excelenci výzkumu v mezinárodním kontextu. Již z předchozího období (viz Výroční zpráva za r. 2023; <https://www.arup.cas.cz/o-nas/vyrocní-a-roční-zpravy/>) pokračují dva velké projekty financované MŠMT, nadále pokračují i dva šestileté projekty podpořené Akademickou premií AV ČR. Nově MŠMT podpoří čtyřletý mezioborový projekt (řešitel za ARÚ Jan Hasil) *Zdivočelá země: archeologický a transdisciplinární výzkum resilienčních strategií ve 20. století*, který bude řešit konsorcium ARÚ, Západočeské univerzity v Plzni (Fakulta filozofická a Fakulta strojní), Etnologického ústavu AV ČR, v. v. i., a Univerzity Karlovy – Centra pro teoretická studia. Odborným manažerem projektu je Pavel Vařeka (ZČU), na projekt dohlíží pětičlenná mezinárodní vědecká rada. MŠMT dále podpoří mobilní projekt *Možnosti a důsledky radiouhlíkového datování zděných konstrukcí* (MORDAT) (hlavní řešitelka P. Tomanová).

V r. 2025 budou zahájeny dva nové projekty GA ČR: *Forma společenské integrace nebo chyba v matrixu? Raně středověké „megasídliště“ v Roztokách (6.–7. století n. l.)* (hlavní řešitel M. Kuna) a *Pastva napříč věky: Dynamika lidí a býložravců v lesních ekosystémech od neolitu po starší dobu bronzovou* (hlavní řešitel J. Kolář). V obou projektech hraje důležitou roli interdisciplinární přístup a mezinárodní spolupráce.

Kromě důležité výzkumné činnosti podporuje ústav zároveň aktivity zaměřené na oblast transferu znalostí založených na spolupráci se státními i soukromými subjekty. V oblasti aplikovaného výzkumu a transferu znalostí se činnost ústavu zaměří zejména na aktivity spojené s ochranou archeologického dědictví. Bude například pokračovat spolupráce s Ředitelstvím silnic a dálnic či Správou železnic při přípravě studií archeologických rizik a tvorbě vnitřních předpisů spojených s přípravou a prováděním záchranných archeologických výzkumů. V r. 2025 budou zahájeny nové velkoplošné záchranné výzkumy a další menší akce. Pokračovat budou výzkumy spojené s ochranou národních kulturních památek, Pražského hradu, který oslaví stoleté výročí od zahájení výzkumů tehdejší Státním archeologickým ústavem, a Vyšehradu.

Ve druhé polovině r. 2024 byl vypracován plán, který si kladl za cíl zlepšení výzkumného prostředí pro pracovníky ARÚ. Dlouhodobým cílem je podpora vědeckých pracovníků, zatraktivnění práce pro zahraniční vědce a zvýšení šancí podílet se na excelentních mezinárodních projektech. ARÚ prošel v posledních patnácti letech zásadními změnami, které je třeba aktivně reflektovat v organizační struktuře a podpoře dílčích činností. Během r. 2025 tak dojde k doplnění některých pozic vědecké podpory, a to například administrativních pracovníků pro vědecká oddělení či pozice tzv. data stewarda, zodpovědného za nakládání s vědeckými daty. V procesu klíčového upgradu je také projektové oddělení, které bude sdružovat projektové manažery z různých výzkumných projektů.

Vědecký rozvoj pracovníků ARÚ bude naplňován v podpoře mezinárodních kontaktů, které povedou k posílení kompetence v jednotlivých výzkumných tématech. Prostředkem by měla být podpora zahraničních pobytů/stáží a vytváření společných pracovišť spolu s cílenou podporou spolupráce pomocí tzv. Memorand of Understandings a podporou networkingu prostřednictvím sdílené infrastruktury na národní i mezinárodní úrovni. Jedním z dlouhodobých cílů těchto aktivit je například získání některého z projektů Evropské výzkumné rady (ERC).

Již ve druhé polovině r. 2024 se podařilo v rámci programu AV ČR *Researchers at Risk Fellowship* zajistit pokračování vědecké činnosti dvou kolegů ze Súdánu. Také během r. 2025 se oba kolegové zapojí do vědeckých aktivit, konferencí a programů v ČR a v Evropě.

Zdárně probíhají přípravy výzkumné laboratoře, která by měla být do budoucna zapojena do meziinstitucionálních projektů. Ke konci roku 2024 byl vyhlášen již 13. ročník Ceny Jana Rulfa pro nejlepší studenty a začínající pracovníky v archeologii a příbuzných oborech. Výsledky soutěže budou vyhlášeny v druhé polovině června 2025.

V průběhu roku 2025 budou probíhat přípravy na pravidelné mezinárodní evaluace, kterými procházejí všechny ústavy AV ČR.

V. AKTIVITY V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

ARÚ Praha není organizací, která by se speciálně zabývala problematikou životního prostředí v užším slova smyslu. Pokud bychom však do sféry životního prostředí zahrnuli i kulturní dědictví, můžeme roli ARÚ považovat za poměrně významnou; tímto tématem se podrobněji zabýváme v kap. II.8.

Dodržování předpisů v oblasti životního prostředí v ARÚ, např. při práci s chemikáliemi v restaurátorských laboratořích nebo při terénních výzkumech, je samozřejmostí a nedošlo zde k žádným pochybením.

VI. AKTIVITY V OBLASTI PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Pracovněprávní vztahy na pracovištích ARÚ upravují Organizační, Pracovní a Provozní řád. Tyto řády jsou dostupné na úřední desce v rámci vnitřní počítačové sítě ARÚ; pracovníci jsou bezodkladně informováni o každé případné změně. ARÚ umožňuje svým pracovníkům účast na jazykových kurzech pořádaných v rámci AV ČR.

VII. POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

V r. 2024 poskytl ARÚ informace o své činnosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů v následujícím počtu případů:

- Počet podaných žádostí o informace: 4
- Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 0
- Počet podaných odvolání proti rozhodnutí: 0
- Opis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí ARÚ o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které ARÚ vynaložil: 0
- V souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona, a to včetně nákladů na právní zastoupení: 0
- Výčet poskytnutých výhradních licencí: 0
- Počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení: 0
- Další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona: 0

PŘÍLOHY

1. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky za rok 2024
2. Účetní závěrka za rok 2024

ZPRÁVA AUDITORA

o ověření účetní závěrky sestavené k 31. prosinci 2024

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

Příjemce zprávy:

Statutární orgán a zřizovatel organizace Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

IČ: 67985912

Ředitel: Mgr. Jan Mařík, Ph.D.

Se sídlem: Letenská 123/4, 118 00 Praha 1

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA O OVĚŘENÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKY

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky organizace **Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.** (dále také „Organizace“) sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2024, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2024 a přílohy této účetní závěrky, včetně významných (materiálních) informací o použitých účetních metodách. Údaje o Organizaci jsou uvedeny v bodě 1 a) přílohy této účetní závěrky.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv organizace Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. k 31.12.2024 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31.12.2024 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA), případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na Organizaci nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě (dle ISA 720 – soulad výroční zprávy)

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán Organizace.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s auditem účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během provádění auditu nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilé ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, již dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a

- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o Společnosti, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržených ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Odpovědnost ředitele Organizace a dozorčí rady za účetní závěrku

Statutární orgán organizace odpovídá za sestavení účetní závěrky, která podává věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy, a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán povinen posoudit, zda je Organizace schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy se plánuje zrušení Organizace nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Za dohled nad procesem účetního výkaznictví odpovídá dozorčí rada, která schvaluje výroční zprávu Organizace.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Organizace relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.

- Posoudit vhodnost použitých účetních metod, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti Organizace uvedla v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Organizace nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Organizace nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Organizace ztratí schopnost nepřetržitě trvat.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán a dozorčí radu organizace mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

V Praze dne 29.4.2025

Ing. Ivana Hlaváčková, auditorské oprávnění č.2300
Statutární auditor odpovědný za provedení auditu

ACONTIP s.r.o.
auditorské oprávnění č. 547
se sídlem Ocelářská 1354/35, 190 00 Praha 9
DIČ: CZ01709585

Nedílnou součástí zprávy auditora jsou rozvaha, výkaz zisků a ztrát a příloha k ÚZ 2024.

Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2024
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka			Číslo řádku	Stav	
Číslo	Název	Účt. sk.		k 01.01.2024	k 31.12.2024
A	A.Dlouhodobý majetek celkem		001	43 761	55 716
A.I	I.Dlouhodobý nehmotný majetek celkem		002	6 554	7 012
A.I.1	1.Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje		003		
A.I.2	2.Software		004	3 325	6 245
A.I.3	3.Ocenitelná práva		005	410	410
A.I.4	4.Drobný dlouhodobý nehmotný majetek		006	137	110
A.I.5	5.Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek		007		
A.I.6	6.Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek		008	2 681	247
A.I.7	7.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek		009		
A.II	II.Dlouhodobý hmotný majetek celkem		010	138 737	152 036
A.II.1	1.Pozemky		011	891	891
A.II.2	2.Umělecká díla, předměty a sbírky		012		
A.II.3	3.Stavby		013	60 332	60 363
A.II.4	4.Hmotné movité věci a jejich soubory		014	68 195	80 727
A.II.5	5.Pěstitelské celky trvalých porostů		015		
A.II.6	6.Dospělá zvířata a jejich skupiny		016		
A.II.7	7.Drobný dlouhodobý hmotný majetek		017	8 355	7 595
A.II.8	8.Ostatní dlouhodobý hmotný majetek		018	181	181
A.II.9	9.Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek		019	783	2 278
A.II.10	10.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek		020		
A.III	III.Dlouhodobý finanční majetek celkem		021		
A.III.1	1.Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba		022		
A.III.2	2.Podíly - podstatný vliv		023		
A.III.3	3.Dluhové cenné papíry držené do splatnosti		024		
A.III.4	4.Zápůjčky organizačním složkám		025		
A.III.5	5.Ostatní dlouhodobé zápůjčky		026		
A.III.6	6.Ostatní dlouhodobý finanční majetek		027		
A.IV	IV.Oprávký k dlouhodobému majetku celkem		028	-101 531	-103 332
A.IV.1	1.Oprávký k nehmot. výsl. výzkumu a vývoje		029		
A.IV.2	2.Oprávký k softwaru		030	-3 042	-3 396
A.IV.3	3.Oprávký k ocenitelným právům		031	-410	-410
A.IV.4	4.Oprávký k DDNM		032	-137	-110
A.IV.5	5.Oprávký k ostatnímu DNM		033		
A.IV.6	6.Oprávký ke stavbám		034	-26 123	-27 326
A.IV.7	7.Oprávký k sam. movitým věcem a souborům hm. mov. věcí		035	-63 281	-64 314
A.IV.8	8.Oprávký k pěstitelským celkům trvalých porostů		036		
A.IV.9	9.Oprávký k zákl. stádu a tažným zvířatům		037		
A.IV.10	10.Oprávký k DDHM		038	-8 355	-7 595
A.IV.11	11.Oprávký k ostatnímu DHM		039	-181	-181
B	B.Krátkodobý majetek celkem		040	53 996	144 932
B.I	I.Zásoby celkem		041	1 681	1 209
B.I.1	1.Materiál na skladě		042	7	5
B.I.2	2.Materiál na cestě		043		
B.I.3	3.Nedokončená výroba		044		
B.I.4	4.Polotovary vlastní výroby		045		
B.I.5	5.Výrobky		046	1 669	1 198
B.I.6	6.Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny		047	6	6
B.I.7	7.Zboží na skladě a v prodejnách		048		
B.I.8	8.Zboží na cestě		049		
B.I.9	9.Poskytnuté zálohy na zásoby		050		
B.II	II.Pohledávky celkem		051	3 421	64 595
B.II.1	1.Odběratelé		052	1 004	58 616
B.II.2	2.Směnky k inkasu		053		
B.II.3	3.Pohledávky za eskontované cenné papíry		054		
B.II.4	4.Poskytnuté provozní zálohy		055	2 243	1 612
B.II.5	5.Ostatní pohledávky		056	2	10

Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2024
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka			Číslo řádku	Stav	
Číslo	Název	Účt. sk.		k 01.01.2024	k 31.12.2024
B.II.6	6.Pohledávky za zaměstnanci		057	158	111
B.II.7	7.Pohledávky za institucemi SZ a VZP		058		
B.II.8	8.Daň z příjmů		059		
B.II.9	9.Ostatní přímé daně		060		
B.II.10	10.Daň z přidané hodnoty		061	8	4 225
B.II.11	11.Ostatní daně a poplatky		062		
B.II.12	12.Nároky na dotace a ost. zúčtování SR		063		
B.II.13	13.Nároky na dotace a ost. zúčtování ÚSC		064		
B.II.14	14.Pohledávky za společníky sdruženými ve společnosti		065		
B.II.15	15.Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí		066		
B.II.16	16.Pohledávky z vydaných dluhopisů		067		
B.II.17	17.Jiné pohledávky		068	8	14
B.II.18	18.Dohadné účty aktivní		069	55	62
B.II.19	19.Opravná položka k pohledávkám		070	-55	-55
B.III	III.Krátkodobý finanční majetek celkem		071	47 265	76 932
B.III.1	1.Peněžní prostředky v pokladně		072	443	369
B.III.2	2.Ceniny		073		
B.III.3	3.Peněžní prostředky na účtech		074	46 821	76 563
B.III.4	4.Majetkové cenné papíry k obchodování		075		
B.III.5	5.Dluhové cenné papíry k obchodování		076		
B.III.6	6.Ostatní cenné papíry		077		
B.III.7	7.Peníze na cestě		078		
B.IV	IV.Jiná aktiva celkem		079	1 629	2 196
B.IV.1	1.Náklady příštích období		080	1 171	709
B.IV.2	2.Příjmy příštích období		081	458	1 487
	AKTIVA CELKEM		082	97 757	200 648

Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2024
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka			Číslo řádku	Stav	
Číslo	Název	Účt. sk.		k 01.01.2024	k 31.12.2024
A	A.Vlastní zdroje celkem		083	90 666	102 109
A.I	I.Jmění celkem		084	89 680	98 712
A.I.1	1.Vlastní jmění		085	44 542	56 497
A.I.2	2.Fondy		086	45 138	42 216
A.I.3	3.Oceňovací rozdíly z přecenění finančního majetku a závazků		087		
A.II	II.Výsledek hospodaření celkem		088	985	3 397
A.II.1	1.Účet výsledku hospodaření		089		3 397
A.II.2	2.Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení		090	985	
A.II.3	3.Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let		091		
B	B.Cizí zdroje celkem		092	7 091	98 539
B.I	I.Rezervy celkem		093		
B.I.1	1.Rezervy		094		
B.II	II.Dlouhodobé závazky celkem		095		
B.II.1	1.Dlouhodobé úvěry		096		
B.II.2	2.Vydané dluhopisy		097		
B.II.3	3.Závazky z pronájmu		098		
B.II.4	4.Přijaté dlouhodobé zálohy		099		
B.II.5	5.Dlouhodobé směnky k úhradě		100		
B.II.6	6.Dohadné účty pasivní		101		
B.II.7	7.Ostatní dlouhodobé závazky		102		
B.III	III.Krátkodobé závazky celkem		103	5 790	76 406
B.III.1	1.Dodavatelé		104	607	52 614
B.III.2	2.Směnky k úhradě		105		
B.III.3	3.Přijaté zálohy		106	-4 552	105
B.III.4	4.Ostatní závazky		107		
B.III.5	5.Zaměstnanci		108	4 800	6 072
B.III.6	6.Ostatní závazky vůči zaměstnancům		109	17	54
B.III.7	7.Závazky k institucím SZ a VZP		110	2 397	3 147
B.III.8	8.Daň z příjmů		111	-679	663
B.III.9	9.Ostatní přímé daně		112	457	642
B.III.10	10.Daň z přidané hodnoty		113	391	
B.III.11	11.Ostatní daně a poplatky		114		
B.III.12	12.Závazky ze vztahu k SR		115	1 306	12 126
B.III.13	13.Závazky ze vztahu k rozpočtu ÚSC		116		
B.III.14	14.Závazky z upsaných nesplacených cen. papírů a podílů		117		
B.III.15	15.závazky ke společníkům sdruženým ve společnosti		118		
B.III.16	16.Závazky z pevných term. operací a opcí		119		
B.III.17	17.Jiné závazky		120	108	112
B.III.18	18.Krátkodobé úvěry		121		
B.III.19	19.Eskontní úvěry		122		
B.III.20	20.Vydané krátkodobé dluhopisy		123		
B.III.21	21.Vlastní dluhopisy		124		
B.III.22	22.Dohadné účty pasivní		125	938	869
B.III.23	23.Ostatní krátkodobé finanční výpomoci		126		
B.IV	IV.Jiná pasiva celkem		127	1 301	22 133
B.IV.1	1.Výdaje příštích období		128	534	717
B.IV.2	2.Výnosy příštích období		129	767	21 416
	PASIVA CELKEM		130	97 757	200 648

Razítko :

Odpovědná osoba (statutární zástupce) :

Osoba odpovědná za sestavení :

Mgr. Jan Mařík, Ph.D., ředitel

Mgr. Tomáš Stařecký, vedoucí THS

Podpis odpovědné osoby :

Podpis osoby odpovědné za sestavení :

Mgr. Tomáš
Stařecký

Digitálně podepsal
Mgr. Tomáš Stařecký
Datum: 2025.04.28
16:19:28 +02'00'

Právní forma účetní jednotky :

v. v. i.

Mgr. Jan

Mařík, Ph.D.

Digitálně podepsal
Mgr. Jan Mařík, Ph.D.
Datum: 2025.04.29
11:04:02 +02'00'

Předmět podnikání :

Výzkum a vývoj v oblasti společenských a
humanitních věd

Okamžik sestavení : 28.4.2025

Výkaz zisku a ztráty

Od 01.01.2024 do 31.12.2024

(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka			Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název	Účt. sk.		Hlavní	Hospodářská	Celkem
A	A. Náklady					
A.I	I. Spotřebované nákupy a nakupované služby		002	211 911		211 911
A.I.1	1. Spotřeba materiálu, energie a ost. neskl. dodávek		003	8 526		8 526
A.I.2	2. Prodané zboží		004			
A.I.3	3. Opravy a udržování		005	1 104		1 104
A.I.4	4. Náklady na cestovné		006	4 061		4 061
A.I.5	5. Náklady na reprezentaci		007	199		199
A.I.6	6. Ostatní služby		008	198 020		198 020
A.II	II. Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace		009	471		471
A.II.7	7. Změny stavu zásob vlastní činnosti		010	471		471
A.II.8	8. Aktivace materiálu, zboží a vnitroorg. služeb		011			
A.II.9	9. Aktivace dlouhodobého majetku		012			
A.III	III. Osobní náklady		013	108 647		108 647
A.III.10	10. Mzdové náklady		014	79 793		79 793
A.III.11	11. Zákonné sociální pojištění		015	25 251		25 251
A.III.12	12. Ostatní sociální pojištění		016			
A.III.13	13. Zákonné sociální náklady		017	3 520		3 520
A.III.14	14. Ostatní sociální náklady		018	84		84
A.IV	IV. Daně a poplatky		019	49		49
A.IV.15	15. Daně a poplatky		020	49		49
A.V	V. Ostatní náklady		021	5 344		5 344
A.V.16	16. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ost.pokuty a penále		022	2		2
A.V.17	17. Odpisy nedobytné pohledávky		023			
A.V.18	18. Nákladové úroky		024			
A.V.19	19. Kurzové ztráty		025	65		65
A.V.20	20. Dary		026			
A.V.21	21. Manka a škody		027	3		3
A.V.22	22. Jiné ostatní náklady		028	5 274		5 274
A.VI	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a OP		029	4 163		4 163
A.VI.23	23. Odpisy dlouhodobého majetku		030	4 163		4 163
A.VI.24	24. Prodaný dlouhodobý majetek		031			
A.VI.25	25. Prodané cenné papíry a podíly		032			
A.VI.26	26. Prodaný materiál		033			
A.VI.27	27. Tvorba a použití rezerv a opravných položek		034			
A.VII	VII. Poskytnuté příspěvky		035			
A.VII.28	28. Poskytnuté členské příspěvky a příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami		036			
A.VIII	VIII. Daň z příjmů		037	663		663
A.VIII.29	29. Daň z příjmů		038	663		663
	Náklady celkem		039	331 248		331 248

Výkaz zisku a ztráty

Od 01.01.2024 do 31.12.2024

(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
67985912

Položka			Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název	Účt. sk.		Hlavní	Hospodářská	Celkem
B	B. Výnosy					
B.I	I. Provozní dotace		041	120 357		120 357
B.I.1	1. Provozní dotace		042	120 357		120 357
B.II	II. Přijaté příspěvky		043			
B.II.2	2. Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami		044			
B.II.3	3. Přijaté příspěvky (dary)		045			
B.II.4	4. Přijaté členské příspěvky		046			
B.III	III. Tržba za vlastní výkony a za zboží		047	201 730		201 730
B.IV	IV. Ostatní výnosy		048	12 557		12 557
B.IV.5	5. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ost.pokuty a penále		049	11		11
B.IV.6	6. Platby za odepsané pohledávky		050			
B.IV.7	7. Výnosové úroky		051	4		4
B.IV.8	8. Kurzové zisky		052	17		17
B.IV.9	9. Zúčtování fondů		053	7 135		7 135
B.IV.10	10. Jiné ostatní výnosy		054	5 390		5 390
B.V	V. Tržby z prodeje majetku		055			
B.V.11	11. Tržby z prodeje dlouhodobého nehm. a hm. majetku		056			
B.V.12	12. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů		057			
B.V.13	13. Tržby z prodeje materiálu		058			
B.V.14	14. Výnosy z krátkodobého finančního majetku		059			
B.V.15	15. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku		060			
	Výnosy celkem		061	334 644		334 644
C	C. Výsledek hospodaření před zdaněním		062	4 060		4 060
D	D. Výsledek hospodaření po zdanění		063	3 397		3 397

Razítko :

Mgr. Jan Mařík, Ph.D., ředitel

Podpis odpovědné osoby :

Právní forma účetní jednotky :

Digitálně podepsal
Mgr. Jan Mařík, Ph.D.
Datum: 2025.04.29
11:03:44 +02'00'

v.v.i.

Mgr. Tomáš Stařecký

Digitálně podepsal
Mgr. Tomáš Stařecký
Datum: 2025.04.28
16:17:09 +02'00'

Odpovědná osoba (statutární zástupce) :

Osoba odpovědná za sestavení :

Podpis osoby odpovědné za sestavení :

Předmět podnikání :

Okamžik sestavení : 28.4.2025

Výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd

Příloha k účetní závěrce roku 2024

1)

a)

informace o účetní jednotce

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. (dále jen ARU) je veřejná výzkumná instituce se sídlem na adrese Praha 1, Letenská 123/4, PSČ 118 00. Má další detašovaná pracoviště na těchto adresách:

Pražský Hrad, Jiřská ul. čp. 2, PSČ 119 00

Kutná Hora, Hloušecká 609, PSČ 284 01

Praha 2 - Vyšehrad, Štulcova 4, PSČ 128 00

Mariánské Radčice, Dukelských hrdinů 64, PSČ 435 32

Praha 8, V Holešovičkách 41, PSČ 182 00

Závist, Dolní Břežany - Lhota 58, PSČ 252 41

Bylany u Kutné Hory, PSČ 284 01

IČ 67985912

DIČ CZ67985912

hlavní předmět činnosti

Účelem zřízení ARU je uskutečňovat vědecký výzkum v oblasti archeologie a souvisejících oborů, přispívat k využití jeho výsledků a zajišťovat infrastrukturu výzkumu.

Předmětem hlavní činnosti je vědecký výzkum v oblasti archeologického terénního výzkumu, technické, laboratorní, restaurátorské a vědecké zpracování a interpretace získaných souborů pramenů a informací, rozvoj archeologické teorie, metod, metodiky a informatiky, koordinace záchranné archeologické činnosti, provádění záchranných archeologických výzkumů, budování centrální archeologické informační databáze a odborné archeologické knihovny. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace, vydává vědecké publikace, provádí konzultační a poradenskou činnost a poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení. Ve spolupráci s VŠ uskutečňuje doktorské studijní programy a vychovává vědecké pracovníky. V rámci své činnosti rozvíjí mezi-národní spolupráci včetně organizování společného výzkumu. Pořádá vědecká setkání, konference, semináře.

hospodářská a další činnost

ARU hospodářskou ani další činnost nevykonává.

statutární orgány

Ředitelem a statutárním zástupcem byl od 1. června 2022 do 31. května 2027 jmenován Mgr. Jan Mařík, Ph.D.

Dne 14. prosince 2021 byla shromážděním vědeckých pracovníků zvolena rada ARU pro pětileté funkční období v tomto složení:

předseda rady - doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc.

místopředseda rady - Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D.

tajemník rady - Mgr. Kristina Zannikos

interní členové - Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D., Mgr. Václav Vondrovský, Ph.D., doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D., Mgr. Jan Mařík, Ph.D.

Mgr. David Novák, Ph.D., doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc.

externí členové - PhDr. Eva Doležalová, Ph.D., Mgr. Petr Dresler, Ph.D.,

Ing. Lenka Kovačiková, Ph.D.

Kontrolním orgánem je dozorčí rada v tomto složení:

předseda - PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA

místopředseda - Mgr. Michal Ernée, Ph.D., DSc.

tajemník - PhDr. Miroslav Dobeš, Ph.D.

členové - prof. Ing. Stanislav Pospíšil, Ph.D., FEng., PhDr. Jan Prostředník, Ph.D., PhDr. Pavel Titz, Ph.D.

b)

založení účetní jednotky

Pracoviště bylo zřízeno usnesením 50. zasedání prezidia Československé akademie věd ze dne 21. prosince 1982 s účinností od 1. ledna 1983 pod názvem:

Archeologický ústav ČSAV, Praha a stalo se pracovištěm Akademie věd České republiky s účinností ke dni 31. prosince 1992.

Na základě zákona č. 341/2005 Sb. se právní forma Archeologického ústavu AV ČR, Praha, dnem 1. ledna 2007 mění ze státní příspěvkové organizace na **veřejnou výzkumnou instituci** a název ústavu je:

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. (ARU)

je právnickou osobou zřízenou na dobu neurčitou se sídlem v Praze 1, Letenská 123/4, PSČ 118 00.

Zřizovatelem ARU je Akademie věd České republiky - organizační složka státu se sídlem v Praze 1, Národní 1009/3, PSČ 118 01.

Zápis do rejstříku veřejných výzkumných institucí, který vede MŠMT, byl proveden k 1. 1. 2007 pod spisovou značkou 17113/2006-34/ARUP.

vkłady do vlastního jmění

Účetní jednotka vlastnila v roce 2024 tento nemovitý majetek:

majetek	název	zapsané v KN
nemovitý	Praha 1, Letenská - budovy	LV: 140
nemovitý	Kutná Hora, Hloušecká - budova	LV: 12319
nemovitý	Filipova Huť - budova	LV: 58
nemovitý	Lhota u Dolních Břežan	LV: 23
nemovitý	Bylany u Kutné Hory - budovy	LV: 743

c)

účetní období

Účetním obdobím je kalendářní rok. Účetnictví je vedeno v Kč.

d)

použité účetní metody

Při vedení účetnictví vychází ARU ze zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění a navazujících předpisů a dále vyhláškou č. 504/2002 Sb. v platném znění.

Hospodaření ARU se řídí zákonem č. 341/2005 Sb. o veřejných výzkumných institucích a obecně platnými předpisy o hospodaření účetních jednotek, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání.

ARU účtuje v soustavě podvojného účetnictví, pro zpracování finančního účetnictví používá ekonomický systém IFIS společnosti BBM spol. s r. o. a pro zpracování mzdového účetnictví používá mzdový systém EGJE rovněž společnosti BBM spol. s r. o.

Úschova účetních záznamů se řídí směrnicí ředitele č. 6/2018 Spisový a skartační řád ARU, vydané 21. 5. 2018.

oceňování majetku a závazků

Jednotlivé složky majetku se oceňují v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění. Majetek lze pořídit nákupem (pořizovací cena), vlastní činností (náklady na pořízení), darováním, zjištěním přebytku při inventarizaci (reprodukční pořizovací cena např. odborný posudek nebo cena obvyklá v místě a čase). Závazky jsou oceněny jmenovitou hodnotou.

Zásoby jsou při pořizování oceňovány následujícími způsoby:

pořizovací cenou

vlastními náklady

Účtování o zásobách je prováděno periodickým systémem evidence zásob tzv. způsobem **A**.

stanovení úprav hodnot majetku

Odpisové plány dlouhodobého majetku jsou sestaveny podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví a zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu jako podklad k ohodnocení odpisovaného majetku v jeho používání.

ARU odpisuje majetek metodou lineárních rovnoměrných účetních odpisů. Každá složka dlouhodobého majetku je samostatně ohodnocena a zaevidována na inventurní kartu a je rozhodnuto podle charakteru a intenzity předpokládaného užívání o procentní výši ročního odpisu. Výše odpisů je schvalována pro každý rok, přičemž pro rok 2024 jsou platné tyto odpisové sazby:

Kategorie 1	budovy	2 %
Kategorie 2	stavby	2 %
Kategorie 3	přístroje a zařízení	25 %
Kategorie 4	výpočetní technika	25 %
Kategorie 5	dopravní prostředky	15 %
Kategorie 6	software	20 %
Kategorie 7	ocenitelná práva	50 %

Od roku 2010 tvoří ARU opravné položky k pohledávkám v rámci činnosti, která podléhá dani z příjmu. Tvorba těchto položek se řídí zákonem č. 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu a vnitřní směrnicí č. 3/2017 o tvorbě a použití opravných položek v ARU ze dne 1. 3. 2017.

stanovení devizových kurzů

ARU pro přepočet cizí měny na českou měnu používá metodu denního kurzu. Vychází z příslušného kurzu ČNB. Ke konci rozvahového dne se majetek, závazky a pohledávky v cizích měnách přepočtou kurzem ČNB k 31. 12. daného roku a vzniklé kurzové rozdíly se zaúčtují na vrub nebo ve prospěch účtů 545 (náklady) nebo 645 (výnosy), v případě hotovosti na pokladně nebo bankovních účtech se kurzový rozdíl účtuje stejným způsobem.

e)

oceňování finančního majetku

Finanční majetek ARU v účetnictví neeviduje.

f)

výnosy a náklady mimořádného objemu

Mimořádný výnos v roce 2024 nebyl.

g)

společník v jiných účetních jednotkách

ARU není společníkem v žádné účetní jednotce.

h)

dlouhodobý majetek - rekapitulace za rok 2024

Název	v tis. Kč		úbytky rok 2024	stav k 31.12.2024
	stav k 1.1.2024	přírůstky rok 2024		
Dlouhodobý nehm. majetek	3873,00	3 030,00	-137,00	6766,00
Oprávky k DNM	-3590,00	-137,00	463,00	-3 916,00
Dlouhodobý hmotný majetek	137 063,00	14 028,00	-2 224,00	148 867,00
Oprávky k DHM	-97 941,00	-2 224,00	3 699,00	-99 416,00
Pozemky	891,00	0,00	0,00	891,00
Nedokončený majetek	3 465,00	16 117,00	-17 058,00	2 524,00
Dlouhodobý finanční majetek	0,00	0,00	0,00	0,00
Dlouhodobý majetek	43 761,00	36 806,00	-24 851,00	55 716,00

Pozn. úroky nejsou součástí ocenění majetku

i)

odměny za audit a právní poradenství

V nákladech roku 2024 je evidován audit ve výši 127 278,00 Kč.

j)

podíly v jiných účetních jednotkách

ARU nadržuje podíl žádné třetí osoby.

k)

dluhy na pojistném a daních

ARU nedluží na pojistném ani na daních k 31. 12. 2024 žádné dlužné částky. V účetnictví jsou předepsány pouze odvody na pojistném sociálním ve výši 2 206 244,- Kč, pojistném zdravotním ve výši 952 178,- Kč a dani zálohové za vyčíslené mzdy za 12/2024 ve výši 606 075,- Kč a dani srážkové ve výši 42 146,- Kč. Všechny částky byly řádně uhrazeny v lednu 2025.

l)

informace o akcích, podílech, dluhopisech, cenných papírech, práv

ARU nevlastní a v účetnictví neeviduje žádné akcie, dluhopisy, cenné papíry a práva.

m)

dluhy se splatností vyšší než 5 let

ARU nemá žádné závazky z daného účetního období, u kterých zbytková doba splatnosti k rozvahovému dni přesahuje 5 let. Pohledávky se splatností vyšší než 5 let eviduje ARU fa.1622/63 Imos Group ve výši 55 427,68 Kč. Pohledávka byla přihlášena do insolvenčního řízení, které stále probíhá.

n)

finanční nebo jiné dluhy

ARU finanční ani jiné dluhy nemá.

o)

informace o výsledku hospodaření v členění na hlavní a hospodářskou činnost pro účely daně z příjmu

Hospodářský výsledek za rok 2024 je ziskový.

Vedlejší ani další činnost ARU nevykonává.

p)

osobní náklady v členění podle výkazu zisku a ztrát:

v tis.Kč

mzdy	79 793,00
pojištění	25 251,00
sociální náklady	3 520,00
ostatní sociál. náklady	84,00
celkem	108 648,00

kategorie	fyzický počet zaměstnanců	průměrný přepoč. počet zaměstnanců	členové řídících, kontrolních nebo jiných orgánů určených statutem, stanovami...
0	0	0	
1	48	39,22	
2	8	5,03	
3	72	50,14	
4	18	15,86	
5	0	0	
6	0	0	
7	11	10,38	
8	0	0	
9	0	0	
celkem	157	120,63	14

q)

odměny členům řídicích, kontrolních orgánů

V roce 2024 byly vyplaceny odměny členům statutárních a kontrolních orgánů ve výši:

224 000,- Kč

r)

účasti členů řídicích, kontrolních nebo jiných orgánů a jejich rodinných příslušníků v osobách, s nimiž účetní jednotka uzavřela v r. 2024 smluvní vztah

ARU neuzavřel v roce 2024 žádnou obchodní smlouvu nebo jiné smluvní vztahy s institucemi v souladu s tímto bodem.

s)

výše záloh, úvěrů poskytnutých členům orgánům uvedeným v bodě q)

ARU neeviduje v roce 2024 žádné zálohy a úvěry poskytnuté členům orgánů uvedených v bodě q).

t)

způsob zjištění základu daně z příjmu

ARU dlouhodobě spolupracuje s daňovým poradcem Ing. Pavlem Kriegsmanem, který odborně posuzuje postup výpočtu daňového základu s uplatněním daňových slev. Při výpočtu daňového základu je postupováno v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb. zákon o dani z příjmu v aktuálním znění.

u)

významné položky rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty

Přijaté a vyčerpané dotace v tis. Kč:

AV ČR neinvestiční dotace	92 553,00
GAČR	10 801,00
Ministerstvo kultury	1 057,00
MŠMT	14 983,00
TAČR	0,00
Ostatní	963,00
Neinvestiční dotace celkem	120 357,00
AV ČR investiční dotace	10 054,00

v)

přehled přijatých darů

ARU v roce 2024 přijal dar od firmy OK GROUP a. s. ve výši 25 000 Kč. Tyto prostředky byly ihned vyčerpany a řádně vykázány.
ARU v roce 2024 neposkytl žádný dar.

w)

přehled veřejných sbírek

ARU v roce 2024 nepořádal žádnou veřejnou sbírku.

x)

způsob vypořádání výsledku hospodaření z r. 2023

Hospodářský výsledek za rok 2023 skončil ziskem, který byl převeden ve výši 0,185 mil. Kč do rezervního fondu a 0,8 mil Kč do sociálního fondu.

y)

individuální produkční kvóta a jiné obdobné kvóty

ARU o individuálních ani žádných jiných kvótách nebo limitech neúčtuje.

2)

majetek oceňovaný podle §25 odst. 1 písm. k)

ARU ve svém účetnictví majetek oceňovaný podle §25 odst. 1 písm. k) (kulturní památky, sbírky, církevní stavby ...) nevede.

3)

vlastnictví lesních pozemků

ARU nevlastní žádný lesní pozemek.

Mgr. Jan
Mařík,
Ph.D.

Digitálně podepsal
Mgr. Jan Mařík,
Ph.D.
Datum: 2025.04.29
16:33:07 +02'00'

V Praze dne 28. 4. 2025

Mgr. Jan Mařík, Ph.D.
ředitel

